PESME I DRUGA ISTRAŽIVANJA

Zbirka pesama i kratkih proznih radova »Pesme i druga istraž ivanja« nastala je kao literarno-aktivistièki projekat grupe za lezbejska prava Labris. Rekla bih: najbolji razlog da napišeš pesmu je da shvatiš sebe i drugu, da probudiš, ponukaš, prosvetliš.

Grupe, pa i Labris, se sastoje iz razlièitih posve osebujnih individua, a to što ih vezuje, ta tanana nit izbora pripada na hiljadu naèina svakoj pojedinaèno. Koncentrisana lièna iskustva, ogoljena oseæanja dobijaju time snagu. Svaki krik i vapaj, a pretež no ovo je literatura o boli, neshvatanju, neuzvraæenosti, postaje molitva.

Koliko je teško progovoriti govore i potpisi. Neke autorke potpisuju izmišljena imena, kratka, da budu sasvim neprepoznatljiva ili dostupna uskom krugu posveæenih (Lori, Elinne, Saxonka, Nina... ili pišu samo ***. Ulaž u svu svoju oseæajnost, najtananije slutnje, bore se sa reèima, govore o sitnim skrivalicama bež eæi i od imena svog. Druge se potpisuju: Snež ana Šestoviæ, Ivanèica Ivana Đeriæ, Štefa Markunova. Iz njihovih redova se èitaju strahovi:

"Plašim se, da kaž em,
jer æe to nekog zaboleti.
Strahujem, da pogledam,
mož da me, više neæe voleti. "

(Snež ana Šestoviæ:Tišina)

Ž elja da se identitet prestane kriti, da ono što nam je *deus sive natura* izabrao, podario, èime nas je obeležio bude prihvaæeno kao dar bož anski, jer nam pripada kao nokti i kož a, dominira.

"Danas mrzim sebe,
danas ne znam ko sam,
samo sam bolesnik
u ovoj velikoj ludnici,
sa maskom majmuna,
sa maskom veselog klovna. "

(Elinne: Maska)

Sve predrasude kojima društvo propraæa lezbejsku egzistenciju muèe autorke kako spolja, tako i iznutra. Najbolnija su upravo mesta na kojima se bore da sebe vide oèima drugih, ponekad skrhano pristajuæi na sud tih oèiju bez milosti.

"Plašiš li se moje realnosti kameleonske."

(Lori: Profesionalno odsutna)

"Smejem joj se u lice bledo,
pljujem po njoj
tako niskoj i mizernoj. "

(Snež ana Šestoviæ: Ogledalo)

Snaga sirove patnje i oseæanja potire potrebu za literarnim uzorima. A i gde bi ih našle. I one među poznatim pesnikinjama, koje su volele druge skrivale su i odevale u društveno prihvaæene ljušture svoje boli, zanose, radovanja. Bez modela pisanja, bez matrice za prepoznavanje vlastitih iskustava ove autorke tumaraju po vlastitoj utrobi. Stoga je oset, oseæaj, bol, tuga sveprisutna realnost. Ž elja da se iskaž u kljuène taèke lezbejske egzistencije dominira u pesmama i proznim formama. Svaka autorka donosi vlastito posve lièno obeleženo iskustvo, a opet toliko opšte da nema èoveka koji sam pred sobom ne bi mogao izgovoriti iste reèi.

Njena prièa (èitaj: lezbejska prièa) mestimièno je isprièana sa toliko strasti da izaziva zavist. Mož da je to mala sekundarna dobit od sveprisutne društvene represije, koje bismo rado da se oslobodimo i ž ivimo kao sav svet oko nas. Ali tada, reèi æe biti mlake.

Pesme osciliraju u dometu, ali bez izuzetka poseduju autentiènost.

Posebno bih istakla istraž ivanje Štefe Markunove koje je prodor u literaturi toka svesti. U njenim redovima nema mesta interpunkciji i ako bi se stavila bilo bi to sputavanje jedne nesputane ž ene. Štefa je na margini dosegla tanku liniju nièim nesputane slobode.

Elinne

MASKA

Danas mrzim sebe,
danas ne znam ko sam,
samo sam bolesnik
u ovoj velikoj ludnici,
sa maskom majmuna,
sa maskom veselog klovna.
Niko ne vidi moje lice,
rekli su mi da ga krijem,
da ne plašim normalne ljude.
Zato nosim masku,
zato se smejem i pevam
i niko ne sme da vidi ko sam
niti da sazna kako se oseæam.
Ja sam samo ime na spisku
koje æe jednom biti precrtano.
A do tada æu da nosim masku,
masku majmuna i veselog klovna.

SIMFONIJA LJUBAVI

Prigušen sjaj u njenom oku i ja. Sladunjavi vetriæ i iznenaðujuæa toplota... da,sad ona dolazi.
Simfoniju èujem u podsvesti svojoj. Lagani otkucaji timpana uzbuðuju me isèekivanjem. Srce mi kuca u tom ritmu, naizgled smireno. Sveæa podrhtava dok u mojoj podsvesti violine tiho ulaze u tajanstvenu melodiju. Timpan i dalje otkucava ritmom naših srca - mog i njenog. Treperenje violine - kao moj pogled u njenim oèima. Dodiruje moj obraz, drhtim, a timpani udaraju jaèe i brž e.
Vrat. Prstima klizim po njenom vratu, tu najbolje osetim nju... njeno telo. Prigušeni sjaj u njenom oku polako biva jaka svetlost. Njen pogled budi prelepu i zagonetnu malodiju flaute u meni. Simfonija už ivljava i budi se u svoj toj tajanstvenosti. Dodir je skliznuo niz moju ruku bojaž ljivo i lagano, dok je ona podrhtavala u mom zagrljaju. Èule smo onu simfoniju u isti mah i poèele da se kreæemo u tom magiènom ritmu. Strast nas je obuzimala kao sviraèe u orkestru. Èarobni akordi dolazili su s' vremena na vreme kao topli poljupci na našim telima. Najveselija glisanda na harfi èula bih svaki put kada bih se spustila po njenom telu i došla do cilja.
Setim se kako je moæno zvuèalo kada je ceo orkestar nastupio sa velikim tremolom, obe smo drhtale i znojile se od neverovatne i neobjašnjive lepote ove simfonije.
A onda se plamen moje podsvesti ugasio, baš kao i ona sveæa, a mi smo zaspale u neèujnoj tami...

Ivana

A ŠTA POSLE?

Zašto je veèerašnja noæ, tako tiha?
Zašto se oseæam poraž enom i nemoænom?
Zašto energija sreæe, mene zaobilazi?
Noæ je tiha, zato što umorne oèi traž e san.
Nemoæ oseæam, jer me ne puštaš kroz šalone, tvoga tamnog sveta.
Iz tog razloga, sreæa ne dolazi, veæ se skriva iza ogledala,
izgubljene duše, koja èeka odraz, svog pravog lica.
Zar u ogledalu ne vidiš me?
Zar u njemu ne prepoznaješ suštinu?
Zar ta suština nismo mi?

BOJE

Zeleno, crveno, crno, opet crveno
ulazim u belo, da bih izašla u sivom.
Baš je puno oseæaja oko mene,
ali znam da ž elim te zauvek,
u mraènoj muzièkoj kutiji samo za sebe.

XXX (DAR)

Rukama, dotièem Nebo...
Usnama, milujem zvezde...
A, u srcu je ključè
tajne Vasione, namenjen
samo za tebe...

SAMOÆA

Oseæaj samoæe opet ispunjava moje biæe,
Moje dno, moju èež nju i moj cilj.
Prividnost dobrog, uvek æe biti na mom licu...
Nešto kao meseèina na proleænom vetru, vrelog dana.
... I, tako, sa vremena na vreme,
poseti me ponekad taj èudan oseæaj, ostavi trag, pa ode...
I, tako sama, obuzeta mislima o tebi,
pož elim da si tu, da osetiš isto što i ja...
Ž elim da zavoliš topao vetar, što miluje ti lice,
ž ut mesec, što izaziva divljenje tvom oku.
I ž elim da osetiš samoæu – tvoj cilj ka kome tež iš...

SEBIÈNOST

Ja postojim
u sebi,
i u srcu drugih –
za sebe.

Ja postajem
i opèinjavam
sebe u drugima,
i druge u sebi.

Ja podupirem Sunce
u sebi,
i rušim nevreme
u drugima.

Ja jesam
u drugima
za
sebe.

SUROVOST

Pokušavam da mirujem
da ne mislim na nju;
Da ne zamišljam
njene usne na mojima.
Okreæem se, pokušavajuæi da zaspim,
ali je tišina prejaka za mene.
Izbrisati nju ne mogu,
imati je moram
izgubiti je ne smem,
ali...

Ivanèica Ðeriæ

BILJE TUGE

I u meni se razraslo neko bilje ovih godina,
Bilje tuge.
Šta bi s mojim drugarima
Ili sa mnom
I ko su drugari?

Neki rodili djecu,
Neki sumnje.
Ima nas
Na svim mjestima.

Neki pali, neke raznijela bomba,
Neki
Baš ih briga.

Kao daž d na oknu u ranoj zimi u Bosni.

Mislim: *Šteta bijelih košulja koje su nosili*.
Ah šteta mojih jarana.

Neki pišu,
Neki sve otpisali,
Kao da svijet mari za inat.

Dok ja putujem,
Dok oni sjede za oknima
Neki cijeli a neki bez nogu
Svijet se ne osvræe.

Ah, šteta mojih jarana.

Kako su umjeli da zamirišu proljeæem,
I da podijele.
I kako su, *karamboli*, pjevali.
Zelene oèi,…..

I kako su me, kao dah nad snijegom, obavijali,
Kad zima pukne ledenim mecima
po licu.

I kako se, glina mog srca,
Ljeti pekla na pijesku,
kao u ulju, kao da sve štima,
kraj vode.

Ah, šteta mojih jarana,
šteta
bilja tuge.

28. avgust 2001., Vankuver

O SANJI

Dozvoli Sanji da ž ivi u oblacima,
Nemoj da je strmoglaviš u istinu:
šake su slomljene, a prosjaci agresivni…
Ž aliæemo kad nahrupi kuhana trava,
Zla su vremena kao fuk na stepeništu:
svjetlo uvijek mož e da se upali, i zato strah.
Dozvoli Sanji nesvjesno izbjegavanje suštine,
nemoj da joj govoriš o postupnom otkrivanju nemoæi,
Sva æe nemoæ eksplodirati,
I ostaæe rupa..
U tvome mesu, kao u mome.

Zagreb, 1990.

Jasmina

ŽELIM

DA ME IZVUÈE
IZ SVIH SNOVA
DA ME PROBUDI
DA ME POKRENE
I DA ME BACI
DA ULETIM
BEZ RAZMIŠLJANJA
U LJUBAVNI KRUG
JELENA

Lori

LAVIRINT PROKLETE TEÈNOSTI

Upiæu tvoj mermerni nokat pod mojom kož om;
Tvoj hlad zamagljen ž eljama Venere
Obuzdaæu tvoj dah ljutkaste sklonosti;
Dati mu sigurnost bezbriž no... rutinski;
Usta tvoja napuniæu pelcerima pož ude
Zasadiæu cvetove moje teènosti
U tvoj pupak – moju krsnu slavu.

Kada ti dlanove porubim poljupcima
Da li æeš prekinuti svoja traganja;
Kada ti mišice pelcujem dodirima
Da li æes ostati u mojim venama;
Kada ti grudi pretvorim u planine
Da li æeš vetrove i dalje sedlati vešto.

Ako me ne zadrž iš na dlanovima strasti
Tvoje mišice ako me zaborave,
Grudi tvoje prestanu da me hrane...
Legalizovaæu bešumno tvoja traganja,
Venama mojim zabraniæu tvoj glas
Vetrove tvoje osedlaæu bespovratno
I nestati u lavirintu prokletih teènosti.

PROFESIONALNO ODSUTNA

Dugo se nismo pogledale bez straha
Ti i ja, moja odsutna ljubavi
Da li je to potreba naših puteva

Nisi prisutna osmehom prošlosti
Samo me bledo dodiruješ ž eljama

Plašiš li se moje realnosti kameleonske
Tako grube slike bez zidova i stanka

Èekam da proðe talas nesigurnosti
Nauèila si da nestaneš rutinski, zlobnice

Krotka, pitka, veselo drhtava
Tvoja bedra ž ubore pod mojim usnama
Sanjam kako opelo drž imo samoæi

Ž elim tvoju misao da progutam dodirom
Samo, moraš mi priæi bliž e

Vrati se, nisi na duž nosti samozaštite
Uzaludno je obarati tvoje teorije

Nina

MAHAGONI

K'o drvetu boja joj je
Mahagoni ime nosi
I sve što sam sniti mogla
Našlo se u tvojoj kosi

brezino je než no granje
Duge niti vodopada
Ako oko skreneš na me'
I ono me gleda tada.

Nevidljivu, u vazduhu
Kada moju ž elju spazi
Ne sklanjaš je ti sa lica
Ona tvoju ruku mazi.

Ako nekad nemirna je
Pada kako volja njoj je
Ti ne smiruj svaki pramen
Jer bar jedan samo moj je.

Ima boju, svetlost, senku
Èak i kad je veèe pozno
I bez tvoga lika dragog
On te slika virtuozno.

Kad razumom, voljom, ljutnjom
Hudim ž elju uzaludnu
Svojim plamom san mi tera
Draž i moju èeznju budnu.

Tad' iznova sretnem tebe
I svoj san u tvojoj kosi
Vidim uvek jedno drvo
Mahagoni ime nosi.

1997.

ODBRANI ME

Odbrani me, ti bez tebe ne umem
Da oduzmem moæ silini
Što krade mi san, oduzima dah
I svet u meni drugaèijim èini.

a svakim danom varam i znam
da nisu moje ni usne, ni ruke,
veæ besanom maštom stvorih taj lik
kao da prizivam neèujne zvuke.

I tek sto pomislim da znam te oèi
Da poznajem osmeh i vreline dah.
Konture blede, uz jutarnje "zbogom"
Ostaje mi samo svetlosti prah.

što drsko i smelo, grubo, sve grublje
probija kroz okno svoj put osvita,
a da li je time oterao slatki
u snu privid, to ni ne pita.

Ž elim i molim da bude još grublji
Da uvek dode smelo i na vreme,
Jer san bi me zauvek odveo sa sobom,
Pa jutru upuæujem molbu: "odbrani me."

ali svetlost nanovo bledi

da ustupi moæ silini koja,
kad zavlada tama i zapoèinje san
donosi te meni, a ti nisi moja.

1996.

POGREŠNA ODLUKA

Znam da je bolje: "ne rimuj stihove".
I da je moda: "piši nerazumljivo".
Pomislim: "dobro, mogu ja i to".
I stvorih sivo iz ž utog,
Iz crvenog stvorih crno.
Navukoh na sebe izraz: "ne prilazi".
I rekoh molitvu: "razmisli, pa kaž i".
Tako ž iveh, ž iveh... I umorih se.
Tad digoh pogled - nestalo je ž utog,
I zauvek crveno postade crno.
I hodam tako, a niko ne prilazi
I mislim: "ovako dobro se ž ivi".

i onda sretoh u prolazu tebe
I videh ti kosu - bila je medna.
Siva joj nije otela boju.
I usne su bile crvene i crvene.
Mož da jer, ipak, jaèa je od crne.
Ti si, dakle, prošla i vratila boje,
A ja se postideh, jer oterah rime.
Ubrzah korak da ti kaž em: "hvala".
Okrenula si se i rekla: "ja te ne razumem".
Zatim si otišla.

Svakim danom dolazim i èekam
Da ti kaž em, kad proðes, da vratih pesmu
I da se rime ponovo maze
I da æeš sada da me razumeš.
Èekah tako, sedeh i stajah.
Ti si samo prošla, više neæeš,
Pa ne treba dugo tu da budem.
Odnela si ž uto zauvek sa sobom,
Ostalo je samo crno i sivo.
Rime se niž u, niko ih ne èita,
Pa ritam ubrzo nestaje zbog toga.
Nema pogleda koji bi zadivile,
Jer ž elela sam da raduju samo tvoje oko.

a ti si samo jednom prošla,
I osim ž utog odnela si
I crveno.

1998.

Saxonka

LUKSUZ

Pre pet godina, kada sam gledala film "Henri i Dž un", probudila se u meni ž elja, da mi lièno na raspolaganju stoji, kad god pož elim, jedna fina dama. Da bude tako lepa, tako elegantna, tako pož eljna kao Uma Turman , alias Dž un. Doduše, Dž un je bila Henrijeva ž ena, ali on se prema njoj ophodio najmanje kao prema ž eni. Više kao prema lièenoj kurvi. No, ne bih sada da zalazim u psihoanalizu njegove lièenosti. Bolje da malo zaðem u svoju.

To što je ova ž elja i do sada ostala samo neostvaren san, ima više razloga: prvo, bila sam prilièno mlada, glupa i neiskusna u seksualnom pogledu – ipak ovaj manjak bih nadoknadila i prevazišla sa nekom finom damom. Drugo, nisam znala šta treba da uradim da bi došlo do jednog takvog susreta, jer kao mladoj, glupoj i neiskusnoj nije mi padalo na pamet da sebi pomognem npr. kupovinom nekog sexy-magazina, punog èarobnih i svemoguæih oglasa . I treæi, dž inovski problem, bila je moja finansijska situacija koja mi je omoguæavala, kada su u pitanju luxuzi, eventualno jednu kartu nedeljno za bioskop. Dakle, da bih sebi priuštila jednu nobl- damu, išlo je malo tež e. Ipak, ovo su bile suštinske teškoæe, druge nisam videla. Bogatstvo je izgleda ključè koji otvara vrata iza kojih se kriju svi už ici na ovom svetu, koje ž elimo da okusimo. Bravo, Kolumbo !

Tek mi je jedna drugarica koja je bila upuæena u moje tajne erotske ž elje, bespoštedno otvorila oèi, pošto sam joj se poverila :

Pa poèni da štediš, dok ne crkneš. Ali kao ž ena nikada neæeš moæi da

uðeš u javnu kuæu i da kaž eš : "Dobar dan, znate veoma sam zainteresovana za vaše devojke, pa bih ž elela da kupim jednu. Èak ni kao potencijalni prosac neæeš uspeti. Ima da te, u najboljem sluèaju, naglavaèke izbace odande."

Baš me utešila. I pre no što se pozdravih sa mojim snom, bacih na Dž un jedan èeznutljiv pogled poslednji put, i poèeh da razmišljam: "Budi realna i pravi se kao da si normalna" – rekoh sebi tešeæi se.

I tako su godine prolazile, ja postajala starija, pametnija i iskusnija. Upoznala sam raznorazne ljubavne radosti i patnje i, prilièno sita svega, poèela sam da razmišljam o tome da mi je mož da vreme da se usidrim u neku mirnu luku. Ali, ne lež i vraž e ! Ta podsvest ! Ne da mi mira. Ako veæ ne mogu da ostvarim tu ž elju, barem mogu da maštam o tome - šta bi bilo kad bi bilo. I kao ja u rukama drž im "Pan-erotikon", nauèna literatura, dakako, i èitam oglas sledeæe sadrž ine : PRVI LEZBEJSKI BORDEL U VAŠEM GRADU (tu i tu).

Ej, pa to je petnaest minuta vož nje biciklom od mog stana. Ne mogu da verujem ! Do sna moje mladosti mogu da dospem i na biciklu ! Ludilo ! Èitam dalje : Ž ENE NE Ž ELE DA BUDU PROSCI. PROSTITUTKA GOGA M.,32, VEÆ SATIMA ÈEKA NA MUŠTERIJE. Crveni telefon bujne Futož anke, meðutim, nikako da zazvoni. Niko još nije zagrizao. GOGA TO RADI SAMO SA Ž ENAMA. Znam da sam se zaèudila što je još niko nije pozvao. A moj pogled je sve èešæe skretao prema telefonu. Posle dva sata i tri dupla Whisky-ja zgrabih odluèno slušalicu.

Halo – zaèu se s druge strane – ovde ljuta maèkica .

Od už asa zalupih slušalicu. Uma, alias Dž un, nikada se tako ne bi javila. Ali dobro, pa vremena se menjaju. Ne odustajem. Ali mož da bih, pre no što se usudim na ponovni poziv, trebalo da se malo pobliž e informišem o poslovnim obièajima. Uzimam èasopis , listam ga traž eæi stranicu sa onim oglasom: PET SLOBODOUMNIH I MAŠTOVITIH DEVOJAKA Ž ELELE BI DA VAS POVEDU U TAJNE VODE SLASTI: ŠKORPIJSKI MODEL DEVOJKE – DUGA KOSA , BUJNE GRUDI , USKI KUKOVI . JEDNA UKRAJINKA, JEDNA MASERKA, JEDNA NADARENA STUDENTKINJA (CRNKA) i JEDNA OZBILJNA SADO-MAZO GOSPOĐA KAÆA. Škorpijski model odmah isključèujem, jer volim ž ene sa kratkom kosom i manjim grudima. Mož da studentkinja ? Ali, studentkinje… Ma ne. Neæu ni njih.

Mož da bi maserka bila dobra, jer èesto imam bolove u pleæima, a ne bih imala ništa ni protiv erotskih masaž a po celom telu. Ali da me izmasira, mož e i neko drugi. A

Ukrajinka ? Kada bih se sa njom upustila u erotske igre mož da bih uvidela da nisam baš u kondiciji. Neæu da se sramotim. Onda mi ostaje samo još sado-mazo gospoða Kaæa. Ali samo u najgorem sluèaju bih joj dopustila da mi nanosi bol. Ne volim ga, pa makar on bio i erotski. A obrnuto? Znam mnoge koje sam mlatila, naravno iz ljubavi, ali zašto bih pož elela da udaram neku sasvim nepoznatu ž enu? Nisam baš toliki sadista.

Mož da su pozivi izostajali zato što ponuda i nije bila baš neka.

Èitam dalje : PROGRAM BORDELA ZA Ž ENE OBUHVATA i SPECIJALNE IGRAÈKE UVEZENE IZ AMERIKE KOJE VAŠE ZADOVOLJSTVO ÈINE JOŠ VEÆIM : VIBRATORI, OKOVI, ŠARENE SILIKONSKE GRUDI U SVIM VELIÈINAMA, MODELI PENISA U OBLIKU KRASTAVCA ILI DELFINA U PINK i LILA BOJI SA RAZLIÈITIM UKUSIMA i MIRISIMA. Zašto se uopšte pominje da su ti priruèna sredstva iz Amerike? Šta im je to znaèilo? Morala bih da se raspitam . Apropo raspitivanja – da li da sad okrenem ponovo? … Neee, ne, prvo da se još malo bolje informišem:

DEVOJKE NAJVIŠE VOLE IGRE U ULOGAMA : "ZATVOR" i "MUŠKARAC-Ž ENA". Šta, zatvor, hvala lepo. Muškarac-ž ena? Pa mislila sam da je to bordel za ž ene, odakle sad muškarci?

Aha, a sada sledi konaèno finansijska strana zadovoljstva : TARIFE: OD 100 DO 300 DM/ H, PA DO 500 DM/H ZA SPECIJALNE Ž ELJE. Uuuuu, j. te !!!

Lepa cena, nema šta. I ja bih volela da imam takvu satnicu. I 500 DM za specijalne ž elje! Kakve bi to ž elje samo mogle biti? Mož da su penisi u obliku krastavca ili delfina izraðeni od èistog zlata ili su ih prethodno upotrebljavale Madona ili Klaudija Šifer??? Hoæe li mi ovo objasniti preko telefona, ili æu se u to uveriti tek tamo na licu mesta? Ž elim li ja uopšte još uvek jednu lièNu nobl damu? Imam li ja,u stvari, još uvek nekih tajnih erotskih ž elja te vrste? Morala bih, boga mi, još jednom dobro da razmislim. A sem toga, ne znam ni kakva bi mi ž elja pala na pamet za 500 DM. Ma kakva da bila – skupa.

"PRVOM JUGOSLOVENSKOM BORDELU ZA Ž ENE NE PIŠE SE DOBRO. NEMA MUŠTERIJA."

A ja zamišljam kako ona, škorpijski tip devojke, zatim ona nadarena studentkinja, pa ona Ukrajinka, maserka i sado-mazo gospoða Kaæa sede u svom sado-mazo studiju, same, zabavljajuæi se od dosade svaka za svoj groš. A ona sado-mazo gospoða sama sebi buši rupice na bradavicama. Pa zašto se ne mož e videti ni jedna mušterija – pitam se i odmah odgovaram na svoje pitanje: zato što su ž ene suviše patrijarhalno vaspitane, tako da nema šanse da sebi nešto priušte. Njima je mesto kraj šporeta, a, sem toga, radije æe kupiti novi friž ider nego što æe pare izdvojiti za už itak. I tu je kraj mojim razmišljanjima na tu temu. Šta æe mi, na kraju krajeva, lièna nobl-dama?! Ne treba mi. Sretna sam jer veæ imam friž ider, imam svoju devojèicu, a što je najvaž nije, uštedeæu 500 DM!

Sne ž ana Šestoviæ

BORBA

Vilino gnezdo
privlaèi, mami,
zatvaram oèi
tumaram u tami.

Telo mi se bori
sa pomami
al' trenutno slepilo
otkriva èari
nepregledne daljine
nedostupne visine.

DA LI

Da li si
i ako nisi
da li æeš
i ako neæeš.
Da li il' ne li?

KAD

Danas kao juèe
sutra kao danas
sunce i more
nebo i zemlja
u plamenu gore,
gore,
dok pepeo
ne prekrije sve
u crnilu uvene
sve lepo i ruž no
smešno i tuž no.

Zauvek ja i ti
da il' ne
pitam se sad
al' zvezde govore
kad ako ne sad.

NIŠTA NEÆU

Ne, ništa neæu pitati
samo æu æutati i gledati.
Kako za nebo zalazi Sunce,
kako iz oka padaju suze,
borove, strehe,
planine i reke.

I, ne boj se nikada neæu pitati
zašto je crno, crno
zašto je belo, belo
zašto se duša rastaje sa telom.

Ipak...

Ipak, moram te nešto pitati
zašto nema konja krilatih,
zašto nema malenih sirena.

OGLEDALO

I, smejem se gromoglasno
oèaju svom.
Narièem nad sudbinom,
kukam nad sobom
zavijam se u crno
a sva od radosti,
što napravih sebe budalom.

Gladam u ogledalo,
upirem prstom,
grohotno smejem
što vidim bedu, oèaj.
Smejem joj se u lice bledo,
pljujem po njoj
tako niskoj i mizernoj.

Kako je smešno
lice mi to, nimalo lepo,
a ni poznato.
Stranac sad stoji,
sa druge strane
ne pokazuje vrline
veæ samo mane.

Plazim se,
još jaèe smejem.
Al' to je to
to je duševna bol.

OKOVI

U snu se budim
okovana...

Na krilima jastreba
poletimo do neba
dotaknimo savršenstvo
zagrlimo strast.

Zaboravi...

Zrelo klasje
poleglo po zemlji...

OSLUŠNI BOL

Stani, nemoj reæi
Pikaso je moj idol.

Stoj, zastani.

Uzmi školjku
slušaj,
poslušaj.
Shvatiæeš tada
kolika je moja bol.

A ti nemoj èekat'
nit' oèekuj
poziv moj.

POKLON

Ž ivotu koji to više nije
darujem zrele plodove nade
još ne zaèete ž elje i ideje.

SAMO

Sve je otišlo
i prošlo.
Samo je ostao
oseæaj
jedini stvaran
u meni prisutan.

TIŠINA

Plašim se, da kaž em,
jer æe to nekog zaboleti.
Strahujem, da pogledam,
mož da me, više neæe voleti.
Bojim se da pomislim,
dosta æe boleti.

Povlaèim se, u tamni kutak,
tamo, mi niko neæe smetati,
i niko neæe pitati,
gledati, misliti.
Tu æu biti sama.

Ja i moj ego.
Duša sa telom.
Reè sa mišlju.
Tuga sa bolom.

VREME

Vreme me gazi
oèi mi vodene, piju
lagano boje ovog vremena
i sada kada namam kud
moram da krenem
tim putem što ne vodi nikud.

Tijana

LJUBAV

Tih pet slova povezanih u moænu celinu
Su uzrok svih ljudskih slepih verovanja i pustih nadanja,
Svih najveæih ovozemaljskih istina i laž i,
Svih tvojih radosti i najdubljih patnji.
Tako nevina je detinja ljubav,
Tako iskrena majèinska,
Tako snaž na Šekspirovska,
Tako romantièna je ta ljubav Preverovska.
Tako je slepa ljubav vernika,
Tako laž ljiva ljubav grešnika,
Tako strasna patriotska,
Tako teška usamljenièka
I tako naivna je ljubav mladalaèka.
I ako ti nekad zbog nje celo biæe trne,
Duša bezgranièno pati i
Razum ti bledi,
Ti jedino tada znaš da si ž iv,
Ti se jedino tada oseæaš stvarnim,
Oseæaš delom neèeg veæeg i važ nijeg od
Sebe samog.
Ona te sudbinski povezuje sa ostalim biæima ove planete
Koja se, kao i ti, bore za svoje mesto pod suncem,
Neshvatajuæi da sreæa
Jedino ima smisla kad ima s kime da se podeli.
Bez ljubavi znaš da ne bi mogao
Da egzistiraš,
Jer iako je ona tvoja Ahilova peta,
Ona je i tvoj neiscrpan izvor vere,
Tvoj bunar energije bez dna.
Ona te izvlaèi iz kreveta u još jedan novi dan,
U trenucima slabosti, bezvoljnosti i prividnog ništavila.
Koji ti pomaž e da se polako,
Korak po korak,
Vratiš na stazu ž ivota
Sa koje si bio sišao u trenutku samouverenosti,
Kad si naivno pomislio da si sam sebi dovoljan.
Ostavljajuæi za sobom sva svoja istrošena nadanja,
Svu svoju samož ivost,
Ti, proèišæen nastavljaš dalje
Spreman da se prilagodiš,
Spreman da uèiš
Jer jedino zbog ljubavi ž eliš da budeš veæi èovek.

Štefa Markunova

NATO MI VRAÆA ODMETNUTNOG SINA

(Ili pozajmljeno od genija Zloèin i kazna)

Za mene je važ no da je agresija NATO-a poèela 24. III u sredu, ”naše srede” kada smo Ž ene u crnom stajale u protestima tolike godine na trgu “kod konja”.

Naše osvojene slobode, gde nas je “èuvala” policija od ravodušnog ili neprijateljskog Beograda.

Sada davne 1998. god. 19. maja , pisala sam u zborniku “Ž ene za mir” - “Veæ viðeno” o mauzolejskoj palati general štabu, koja je sada posle drugog bombardovanja srušena i lièi na imaginaciju raskomadane Jugoslavije.

Moj patriotizam, kao i svaka ljubav je moje lièno emotivno stanje, koje je u svom svojstvu shizoidnog vremena rascepljeno na dvoje zbog rata, razapeto izmeðu moje domovine Hrvatske, roðenjem i mladošæu i zemlje Srbije ,gde ž ivim još malo pa pola veka. U “Veæ viðenom” sam napisala: “šta èeka taj NATO, neka se veæ jednom završi ta agonija, bolje je umreti jedamput, no biti ubijan svaki dan” imala sam oseæaj krivice, a to smo sve imale koje smo slièno mislile sada se to stvarno dogodilo. Posle prvih bombi už as apokalipse neviðenog razaranja mi mirovnjakinje moramo da osudimo NATO. Konaèno ne lako, bolno opet uz shize grupe i rascepa naših lièenosti.

Ne zaboravite da je bilo reèi o Kosovu, gde je smanjena suverena Jugoslavija (Srbija i Crna Gora) èinila genocid, zloèin etnièko èišæenje po zakonu spaljene zemlje nad civilnim stanovništvom 700 hiljada ljudi je proterano iz svojih domova u izbeglištvo. Mi smo to znale, imale smo vesti od albanskih ž ena. Gledale smo dokumentarni film novinara Lazara Todoroviæa “Zloèin u Drenici”, masakr 17 ljudi pri veèeri za njihov praznik, trudne ž ene ubijene u fotelji, blizanci kojima je pucano u lice. Oklopno vozilo srpske policije sa uzorane njive projektilima je pucalo na kuæu gde su ljudi veèerali. Da bi “hrabro” ušli i mecima dovršili ž ive. Za njima na njivi ostali su tragovi gusenica, èahura metaka, ogrizaka jabuka, praznih boca, rasuti ljudski zubi sa ostacima tkanine. Sve je to bilo rasuto po golim rebrima mitske kosovske zemlje pokrivene ostacima snega. Tako je poèelo. Završilo se povlaèenjem jugoslovenske vojske, ulaskom NATO vojske sa Uèeka (Albanci, borci za osloboðenje Kosova).

Srpski civili Kosovari povlaèe se zajedno sa vojskom, ostavljaju domove, preti im odmazda za zloèine nad Albancima. Kosovo grobnica, otkrivaju se masovne grobnice rasute po Kosovu. Selo Raèak, italijanski vojnici otkrili su masovnu grobnicu sa 14 leševa, 3 ž enska, ostalo deca, najmlaðe 2 godine. Do sada se po otkrivenom govori o nekoliko hiljada albanskih civilnih ž rtava. Takvo nasilje moralo se prekinuti jaèim nasiljem,a to je bombardovanje NATO-a. Treba da èitav narod proðe katarzu svoje krivice i pokajanja. Kako na pitanje reportera, sluèajnog prolaznika na ulici: “Da li ste znali za masovne zloèine?” Muškarac odgovara: “Nemam pojma o zloèinima i šta se dogaðalo, malo smo ih pobili, trebali smo više?”

Nemam reèi, ovaj put od sreæe, kad se na vratima pojavio sin, sijamski blizanac moje duše, odmetnut u svoju Robinzonsku slobodu u osamljenu drvenu baraku pored Dunava, leti sa ribama, a zimi mora da je pusto sa ledom okovanim Dunavom bez ljudi. On se uselio u moj san, tako sam ja sanjala da ž ivim. Sad ga je NATO naterao i poziv na mobilizaciju da brani svoj dom: “Pogledaj dom svoj anðele, usamljenost je naše utoèište.”

Šta da uèinimo da nas ljube, kad je ž ivot bol? Nema Boga ne znamo deset bož jih zapovesti i – 1. ljubi bliž njeg svog, kao samog sebe! - (sami sebe ne volimo) 5. zapovest bož ja kaž e; ne ubij. Kad bismo samo mogli da poštujemo samo ta dva zakona, ne bi mogli da nas mrž njom prisile na zakone njihove, zakone zla. Tada je rež im doveo Moskovskog patrijarha. Oni koji nisu nikad verovali u Boga, sada se služ e slugama bož jim pravoslavnim. Zaboravili su sluge bož je i narod hrišæanski, da hrišæani ne mogu biti nacionalisti i hrišæani. Isusa su pratili razlièiti narodi, koji su bili pod Rimljanima, isto tako i ž ene kao jednako vredne muškarcima. Ovaj tekst o Bogu mi se nametnuo,

kad se moj sin Sergej, moj alibi "za moju krivicu" prizivanje kazne za zloèin NATO - srpski narod i moja ž rtva što mi ga uzima da se bori protiv "mog NATO-a". Sergej pred vratima pre nego što æe uæi, lepotom svojih plavih oèiju se izvinjava: "Morao sam da doðem ovi se ne šale, velike su novèane kazne i prete zatvorom".

Od tada su njegove vojnièke èizme spuštale se i udarale iznad moje glave u ponoæ kad bih ja sluèajno" izlazila iz moje sobe i sretala èoveka sa plavom bradom, šlemom kovrdž ave kose, nikad nije nosio kapu, mogao je da bude Ilir, Viking, Got, Slaven, muškarac meni nepoznat.

Velikom baterijskom lampom osvetljavao je noæu stazu, kroz moj vrt, nestajao u mraku i grmlju na svoj polož aj. Bilo ih je sedmorica tragaèa neba Avale, oni su javljali dolazak i broj NATO aviona. Nikad nisam tako dugo i uporno gledala u nebo osuto sjajnim zvezdama, tu su bila velika i mala kola, veèernjaèa je isijavala zrakastu svetlost sa sjajnim krugom. Milioni zvezda. Ja bih među njima traž ila male tamne senke aviona kad bi se pojavljivali. Uz potmulu preteæu grmljavinu nosili su strah i smrt. Svakom od nas je bilo jasno da smo bili taoci Miloševiæevog rež ima, ž rtvovani gubitnici takvoj sili (17 najmoænijih zemalja). Ta nemoæ nas je ujedinila, a ne zastava. Više od svega na svetu sam ž elela da vidim lica mojih neprijatelja, ž elela sam da vidim na toj nacerenoj sigurnosti moæi samrtni strah na izmenjenim licima strah, koji ne mogu da sakriju..

U Beogradu sam videla naša bezglava šizofrena biæa u begu za Budimpeštu i dalje. Danju sam odlazila za Beograd autobusom auto putem, kao obièno, kao da se ništa ne dogaða, kao da ne dolazi noæ zasuta bombama. Tamo gde je bilo ž rtava tamo su plakali i sahranjivali. Na trgovima su organizirali koncerte patriotskih pesama, one su treštale i podizale duh naroda. Pevali su nad otvorenim grobovima zloupotrebljavali muziku, puštali su je dan i noæ i na svim stanicama. Muzika se lepila za dušu i brisala stvarnost. Opsenari vrzinog kola mrž nje, podanici klicali su Vož du. Kakav je to narod, koji deci stavlja na grudi target? Šizoidni, nekrofilni narod je visio na mostovima, telima branio mostove od NATO bombi. Ž ene na mostu su izgovarale u ekstazi u mikrofon za medije, za one u kuæama (podrumima, sklonistima): "Mi raðamo junake, mi smo hrabar narod!!!" Gde su te ž ene sada, kad se na Kosovu otkrivaju masovne grobnice sa telima masakrirane dece, ž ena i staraca? Koji su to srpski junaci ubijali bespomoæne, civile, najslabije?

Na obroncima snegom zaleðene planine u zbegu, naši vojnici su poubijali 350 ž ena, dece i staraca metkom u potiljak po nareðenju. Junaci se ne raðaju, oni postaju na visokim principima ljudske etike, na najvišim idealima ljudskog prava. Svatko ima pravo na ž ivot, nitko nema pravo ni u svoje ni u tuðe ime da mu ga oduzme to nije bio etnièki rat Na našim balkanskim prostorima su etniciteti ž iveli zajedno vekovima. To je bio rat istorije, politièke strukture su stvorile konflikt da bi se održ ale na vlasti. Sama promena, tranzicija posle pada Berlinskog zida, pretila je gubitkom privilegija komunistièkih nacionalnih elita sada okrenutih na "oslobaðanje" svojih etnièkih manjina u Hrvatskoj, Bosni, razrešilo se ratovima i na kraju gubitkom Kosova.

Zemlja je uništena milioni izbeglica, ljudi bez posla. Voða je proglašen za ratnog zloèinca, glava mu je ucenjena na pet miliona dolara. Kako æemo se grejati zimi? Ne smem da govorim o Petrohemiji i otrovima iz Panèeva, zemlja, reke , vazduh sve je zatrovano.

Moje višnje su se okitile svojim crvenim plodovima, sablasno su izgledale, jer je svo lišæe otpalo sa grana za vreme bombardovanja. Plodovi su delovali kao okamenjeni crveni rubini, drveæe se branilo kako su ranjavali majèicu zemlju bombama sa neba. Jednog dana u podne od nekud iznenada vetar i tama bila sam u dvorištu sa neba nestala svetlost, padala je kiša lišæa, kao skakavci u Bibliji koji su prekrili sunce. Kad smo veæ kod Biblije, napisala sam sledeæi tekst, setila sam se biblijskog teksta, koji je Heinrich Bell upotrebio u jednoj svojoj knjizi. "Neka je blagoslovena tvoja desnica, prepuna nebeskih darova."

FOND HEINRICHA BELLA MI DAJE SOLIDARNU POMOÆ 100 MARAKA DA PREŽIVIM NATO BOMBARDOVANJE.* BOMBARDOVANJE JE TRAJALO 79 D A N A A A A A

Toliko je bilo u belom nezatvorenom kovertu, koji sam primila. Za zahvalnost sam joj izrecitovala Bellovu biblijsku reèenicu, kojom sam završila prethodni tekst. Tamo nisam pogledala u koverat. Odlož ila sam radost za privatnost moje sopstvene sobe. Ništa me nije razumela, ona je bila samo blagajnica za taj fond i za druge fondove. To je kasta nedodirljive ž enske moæi, koju postavlja liderka u svom timu ž enske grupe nevladine organizacije Ž ene u crnom: "Mi njoj verujemo". Moæ vere, Boga ž enskog novokomponovano u vremenu tranzicije novog poretka stvari na divnom uverenju èovek to gordo zvuèi Gorkog, kod ž ivih potomaka golootoèana, dece komunizma. Kod Ž ena u crnom je ostalo mojih pet godina, bolje reæi na trgu, ulicama demonstracije, putu iz sela prigradskog koji je trajao do centra više od dva sata, pešaèenje kilometrima autoputem, gde su pucale gume, raspadali se "Lastini autobusi" odavno otpisani, olupine sa otpada, zimi bez grejanja, tako su putovali "sreænici" na posao, deca u školu, bolesni kod lekara i ja sa njima kako bi drugaèije netko od takvog naroda je mogao da kaž e pesnikovim besmrtnim veènim: "Vidi mu se mrijet mu se neæe, a jest nešto što ga naprijed kreæe."

Stajale bi tako na trgu kod "konja" svake srede sa parolama protesta protiv rež ima, nacionalizma, militarizma za ljudska prava jedan sat sa golubovima, koji bi èaskom prhnuli sa asfalta i nogu prolaznika jednim tupim udarom praska zalepršanih krila na bezbedni sims zgrade pozorišta. Prolaznici bi prolazili sa decom ili psima i mi tako stojimo. Najviše sam volela vetar koji bi podizao polož ene kartone ispisanih poruka, savijao ih, pokretao klizeæi pod noge ravnodušnim šetaèima. Navikli su na nas i nije bilo nekih velikih incidenata. Kad bi drž ale nas nekoliko, platnenu crnu tkaninu (nije lepo da kaž em krpu), a to mi se nameæe sa našim ž enskim znakom maslinovom granèicom mira i imenom. Vetar bi je snagom otimao iz naših ruku i nadimao, to veliko crno jedro na brodu olujnog mora, gde mi plovimo pod gusarskom zastavom. Tako sam maštala o sili kretanja i promeni ovog mesta, koje me zarobljavalo sve isto, lica prolaznika i mi u æutnji nepokretne.

Da se vratim na moj tekst i neèem uzbudljivijem to je bombardovanje. Posle noænog bdenja, gledanja u zvezde u NATO avione jela sam i èitala. Hranila sam svoj strah hlebom i knjigama. Među gomilom knjiga, koje mi je kæerka donosila iz seoske biblioteke našlo se pet knjiga Heinricha Bella mog dobrotvora iz naslova. Ž elela sam da mu se zahvalim pismom, iz knjiga sam saznala da je on odavno umro, a mrtvi naravno ne mogu da se brane od ž ivih i da utièu na pravednost svojih legata zaostavštine. Nobelovac, kakav je bio veliki pisac, pisao je o ratu i fašizmu. Ž ene kako ih je on video heroine. Bilo bi uèinkovito, ako ga niste èitale vezane ste za taj fond da ga proèitate.u Vrèinu nije bilo hleba. Svaki dan sam putovala autobusom da ga kupim, svraæala kod "Borke" to nam je trebalo da bude mesto sastanka, "naš stan" je trebalo izbegavati tu misteriju nisam uspela otkriti zašto?

Zašto je trebalo izneti vrednije stvari lap-top, glavu kompjutera ili nešto vrednije, kad je grad bio sav izlož en NATO avionima? Nastala je paranoièna panika, strah da æe netko provaliti u naš prostor.

Meni se taj strah èinio suludim, Beograd je ž ivio prividno normalno pod zvukovima sirena, radile su prodavnice, samo je saobraæaj radio do 18 h. Ulice su bile pune šetaèa.

Oseæala sam se jako usamljenom i "krivom" kod starih prijatelja neistomišljenika sam sama sebi nametnula izolaciju, kontakt sa "slièenima" me osiromašio i mentalno i emotivno ž elela sam da vidim neku iz moje grupe. Trebalo je nešto da uradim, nisam znala kako, šta treba da uradim??

* * *

Pozvala sam Sonjeèku (ako se ne uvredi što je tako zovem, tako je zovu Rusi i ja). Sonjeèka: "naravno da sam ž iva, a gde si ti i te tvoje Ž uc-e kuka Sonjeèka, svaki dan stiž u poruke e-mailovi, faxovi, zovu Belgijanke, Španjolke,

Nemice, Grkinje, Engleskinje nabraja ceo svet. One protestiraju protiv NATO bombardovanja, juèer je stiglo šezdeset poruka traž e vezu sa nama, kome to da dam? "Ne znam", kaž em ja. Mi smo raspuštene u ilegalu. "Kakvu ilegalu?" Kuka Sonja, "Vidi šta nam rade". Pokušam da joj objasnim od vrha piramide d+s+c je trenutni vrh piramide, liderka i te dve su na sigurnom tajnom mestu, b. Sama bez f, f… je na putu za Bosnu. Z. je u velikoj opasnosti, tavan, generalska zgrada. G. ne ispušta bebu iz ruku. To je rizièna zona Sremèica stalno pod NATO bombama. Saznalo se da tamo ž ive dve ž ene u crnom, neki put se pojavi i treæa. Nisam ti rekla za Kevu G. "Šta je sa njom?" pita isprepadana Sonjeèka. "Ž iva je, ali ne ž eli da revidira svoj stav da osudi NATO, zato nije više podobna da bude Ž uc-om. Ja isto ne bih to uradila, zakasnila sam na sastanak, nisu htele da me saslušaju, veæ su sve bile u komi, tako sam ja ostala ketmanica na golom otoku. Koliko sam se samo radovala, kad se Sergej kuæi vratio, samo ga NATO mogao na to naterati, biti æe sa nama, dok god smo ž ivi znaèi dok traje bombardovanje.

Zamisli prekjuèer, rano u 6h. sam u bašti. Pala je kišica, a moje biljke sve zelene podigle glave razgovaram sa njima, kad iz bagremara izlazi Sergej vraæa se sa polož aja. Pune mu ruke kokošjih jaja, a preko njih polož io lipiku najveæu gljivu šampinjonku, snež ni šešir posut kapljicama rose, kakvi bož ji darovi, priroda."Vidi", smeje se, mokra kosa i brada mokra, sav mokar, a raduje se. Odlazi u kuæu. Kakav sin, kakav NATO moje srce peva!! Ne bojim se više, setim se opet Bollovih biblijskih stihova "Neka je blagoslovena tvoja desnica prepuna nebeskih darova". Kad je reè o darovima, moram da ti kaž em da sam od fonda H. Bolla dobila solidarnu pomoæ sto maraka (slovima i brojkama). Sad mogu da te pozovem kod "Borke" na pivo, tamo je najjeftinije negde oko pola marke, a drugde je cela marka pa i više. Pokušala sam da izraèunam, bilo je sedamdeset i devet dana bombardovanja, ako podelim sa sto, to je negde 1 marka i 00,2 phefeninga. Kaž u da Nemice traž e da se knjigovodstvo slož i u phfening. To su traž ile ranije kad nismo bile kontuzovane od bombi.

Zato se knjigovodstvo èuva pod jednim osamljenim katancem u sigurnoj sobi mladog filozofa (on je sada volonterka, završio uspešno Ž enske studije, odmetnuo se od kuæe, tu spava u maloj sobici i održ ava za kompenzaciju èistoæu našeg prostora), on je perfekcionista, kod njega je belo najbelije tako i crno nema mnogo nijansi. Ž ene æute kad on pokazuje opran prostor, takav je !!! Jednom tuž no uzdahne: "Šta stavljaju taj katanac kad se ovde ne krade?" Ja mu odgovaram kao pesnikinja zaštitnica svih nevinih katanaca i objašnjavam da se tu èuva knjigovodstvo "putujuæih radionica" projekta H. Bolla sa temama: ž ena i moæ, ljudska prava, majka i kæerka itd, a gde stoji novac? pita me on. U sefu tako su mi rekle. Nema nevinih sefova njih ne bi mogla da odbranim, tako on i ja smo se združ ili malo u poeziji, malo u filozofiji uèim ja od njega, uèi on od mene. Znamo da ništa nas dvoje ne znamo takvi smo. Da, nisam vam rekla, moja "'zelena" Sonja je glavna (za ekologiju na anglosaksonski naèin, zato, jer je lady). Moj sin je za isto toliko dana na polož aju dobio od naše drž ave pedeset maraka, nadnice za strah, vidiš da sam ja bolje prošla sa mojim drugaricama, no on sa drž avom, isprièala sam vam smešno-tuž nu prièu da vas nasmejem, ona je autentièna i autocenzurisana pisana ž enskim pismom u nevremenu gde su sve vrednosti bile iracionalne, dovedene do samog apsurda.

KNJIGE I MAJKA

Ako je nešto uticalo na moj ž ivot to su bile knjige i majka. Knjige stavljam na vredonosnije prvo mesto od porodice i okruž enja, gde sam rasla. Da reæi æete lakše je sa knjigom papirnim predmetom uzmeš i ostaviš je kad hoæeš sa ljudima je tež e to uraditi, oni se ne daju ž ivi, zahtevni, moraš sada to, ostavi knjigu. Mora da se radi. Od knjiga se ne ž ivi, taèno da se od njih ne mož e ž iveti, ali ja sam ž ivela za njih. Kako bi se u sebi radovala sreæom tajne da me èeka knjiga, gde bih ja našla zajedno sa piscem èudesan ž ivot kretanja nepoznatih krajeva, likova koji su za mene ož ivjeli i uvlaèili me u svoj "papirnati" ž ivot slobode misli i oseæanja, koja su za mene bili odgovor na ono inertno svet odraslih, koji nikad nema vremena da odgovara na deèija pitanja zašto i kako? Tu prokletu istinu za kojom juri mala devojèica ili deèak sakrio od sebe izgubio u svetu odraslih, koji je imao svoja merila vrednosti u društvenim ulogama, koje su se od njega zahtevale pripadnost takvoj zajednici.

Samo da se izvuèem iz tog "pametnog papir NATO uvoda" kod male devojèice koju æu konaèno da pustim da izaðe,ož ivi sa svojim knjigama i snovima. Kome to treba? Mislila sam da je sakrijem u sebi da je ne povrede, da je ne dam. Pokušati æu da joj odškrinem vrata neka izaðe. Jedna spisateljica, koja je napisala knjigu prièe o ž enama, kaž e mi davno jedne veèeri, taènije posle veèere u hotelu "Mladost", posle radionice. Sedimo zajedno ona poruèuje pola litre crnog vina za sebe. Ispred mene prazno, nemam para ni plate ni penzije. Nema to veze, tako se meni dogodilo. Ona ima to sve što ja nemam i decu u belom svetu. I ja imam, ali u crnom svetu ovde. Pijucka ona svoje crno vino, gleda u mene svojim maèkastim lepim oèima i kaž e: "Pišem knjigu o ž enama dal' bi mi ti dala svoju prièu?" Iz usta joj padaju beli krinovi ne zlatnici (da su zlatnici mož da bi mi ponudila èašu vina), kaž e podigla platu iz Beobanke, ali to su dinari. Beli krin se u mom kraju zove bogorodièino cveæe, sad vidite zašto sam ja religiozna, zbog lepote duše, a ne caritasa i milosrða.

Još taènije u mom saèuvanom kajkavskom dijalektu ž ivom i danas ljudi mog kraja u Meðumurju, Podravini komuniciraju, pišu na materinjem jeziku, mislim na stvaralaštvo, moje selo ima muzej, galeriju, èasopis, mlade ljude, entuzijaste, koji spajaju novo vreme globalne civilizacije sa najbolje saèuvanom tradicionalnom kulturom malog naroda, jezikom bez granica, a to je umetnost ljudskog biæa u lepoti stvaranja mož ete to nazvati alternativa kako god ž elite, seme u zemlji proklija posle mnogo godina o tome bolje zna genetika. Institucije, drž ava, crkve, ratovi na našem prostoru, militantna svest sa elementarnim kršenjem ljudskog prava i slobode individue u izraž avanju samobitnosti u smislu prava individue u povelji Ujedinjenih nacija.

Ne mogu da konaèno krenem u svoju prièu koliko sam drilom silnih radionica u ž enskoj mrež i potisnula svoj stvaralaèki ego ž enske individue. Svaki dan su ubijali pesnikinju, nisu mogli da ubiju muzu Cvetajevsku, lepotu Wirginije Wolf, istinu Anais, kanone o ž eni Simon de Bovoir, aristokratsku osamljenost Emili Dikinson takve su staze vodile na široke puteve, potoci ž enskih energija stvarali su reke koje se ulivaju u mora i okeane èovecanstva ž ena.

DEVOJÈICA I KNJIGE

Idem ispred majke preèicom kroz šumu kukuruza. Kasnimo. Putem negde oko pet kilometara, ovako skraæujemo stazom, koju samo moja majka poznaje, koristi je kad uspe da se iskrade iz oèeve kuæe u njezinu kuæu gde se rodila. Tu je nekada ona ž ivela sa sestrama i braæom, bila je mala rastom minijaturna devojèica nosila je deèji broj cipela i kad je porasla malecka ž ena-devojèica moja majka isto tako je imala sve srazmerno minijaturno sem bleska osmeha i lepote, koja nije ljude ostavljala ravnodušnim. Njoj se verovalo mislim da je ta potreba u duši kod svih nas da štitimo male i slabije zato što je u nama sakriveno dete, kojeg se stidimo. U našoj kulturi krijemo to oseæanje nije dozvoljeno pokazivati svoju slabost samo silu i moæ, tako se vrednujemo. U selu ako ima devojka devetnaest godina i bude tako mala i než na ne mož e da se lako uda tu je tež ak ž ivot, ž ena mora da bude fizièki snaž na za sve poslove na zemlji. Tako se susedi sete mog oca lepog, dobrog, siromašnog mladiæa kojeg je otac patrijarh crvenokosi pijani demon uništio, krèmeæi imovinu svoje dece i ž ene poveriocima za svoja pijana dugovanja pretvarajuæi ih u seosku sirotinju na kraju prodavajuæi i zemlju, a ž iveti u selu bez zemlje je smrt. Tako doðoše iz drugog sela glasovi za devojku udavaèu, moju mamu kojoj daju miraz pola hektara dobre zemlje i moj otac pristane na neviðeno. Imao je sreæe i ona i on par. Devojèica mu do ramena, on ranjiv, æutljiv, zatvoren u sebe sumnjièav i racionalan mozak. Majka, takva je sva u osmehu radost, a kad se glasno smeje mali prozori na kuæicama se otvaraju, duša sve zna, sve razume u malom telu veliko hrabro srce. Oko nje ž ene, leèi ih travama i ljubavlju poraða. Njezin toplomer se šeta ulicama, takvo vreme, tako i budilnik za ranoranioce za voz, posao. Poraðala kad ne stigne babica. Stara babica meni: "A to si ti Maricina, vidi kako je porasla, dobro si nas namuèila neæeš da se rodiš, da izaðeš napolje, a sad nemirna, nikad u kuæi, samo napolju."

Dva dana ti je mama vikala, a ti neæeš da izaðeš na ovaj svet, ni dojku da uzmeš, majka ti završi u bolnici. Kravlje mleko i brašno te odranilo, vidi porasla veæa od mame. Èudi se babica! "Èita li ti mama još knjige?" "Èita, samo kad pada kiša i kad je praznik", gledam u zemlju i crvenim zbog knjiga. Otac vièe i zabranjuje, selo se podsmehuje. Zimi kod lampe mama èita knjige "Anu Karenjinu". Dostojevskog došle ž ene da slušaju, smeju se i plaèu, tad nije bilo ni struje, ni radija, ni televizije, ni Esmeralde. Kad plaèu tiho šmrckaju u maramice. Mama meni strogo: "Na spavanje". "Neka je, vidiš da je mirna". Kaž u ž ene ostave me i ja pored njih zaspim.

Kad se èitala Zagorkina "Grièka veštica" prva knjiga, "Tajna krvavog mosta" spaljivanje mladih ž ena na Grièu - veštica moje malo srce je umiralo sa ž enama u bolu i ljubavi za groficom Nerom i divnim Sinišom. Sve sam to noæu nastavljala u snovima i morama - vidim kako na odru lež i mlad dobar kralj Josip, kako ga oplakuju, ja glasno plaèem i vièem, otac skaèe iz postelje, psuje: "Proklete knjige upropastile su dete, sve æu da ih bacim u vatru." Majka me budila iz strašnih snova, ja bih zaspala i sanjala ponovno. Knjige mogu da budu opasne, opasne su one knjige koje ljudi zabranjuju, jer govore neku drugu istinu, u stvari istina je samo jedna. Zlo nad ž ivotima ljudi, kad ima moæ jaèe sile tada laž proglašava za istinu i svi oni koji to ne mogu da prihvate stradaju. Ustaše su moju 26-ogodišnju majku odveli u logor na Danicu (logor gde su poubijane porodice Jevreja, Srba, Hrvata kao moja mama, kao dva mladiæa osamnaestogodišnjaka Tomina i Štefina, susedi, prijatelji moje mame, koji su pomagali mojoj mami. Oca su ranije odvukli na front. On im je stalno bež ao i završio u zatvoru i bolnici). Mladiæe su odmah ubili i bacili u masovnu grobnicu, mamu su isleðivali i tukli. Jedan dodan dž epni nož iæ joj je prekratio muke. Isekla je vene, završila u bolnici, spasila je ž ivot iz masovne grobnice. Posle svega, iskopavali su ž rtve, majke streljanih mladiæa prepoznale su sinove po ostacima odeæe, seæam se sahrane Tomine. Majka me drž ala za ruku, moja sestra od tetke je bila obuèena u crnu venèanicu (verenica) ne prava on još devojke nije ni imao (neko mi je rekao da je on voleo moju mamu, verujem).

Svi "svatovi", pratnja u crnom "venèavaju" mrtvog sa ž ivim "verenica" ispred sebe nosi vezeno jastuèe na njemu lež i crvena jabuka i burma. Zar su plakali ne seæam se, ali ih vidim kako idu mama mi ne ispušta drhtavu ruku. Zar mi je to neko detinjstvo, igraèaka nisam ni imala, samo knjige. Ustaše su pokupili sve knjige

što su našli i optuž ili mamu da èita komunistièke knjige, ruske te su bile zabranjene da buni ž ene i da je ona voða ž ena, nepismenima su sve ruske knjige bile komunistièke, sve knjige su odneli i nju.

Meni su knjige donosile paralelnu stvarnost moju odbranu od ž ivota, koji je bio bedan samo zato što su ljudi pristajali na laž da im bude istina, samo zato što nisu poznavali Dostojevskog i njegovu - Netoèku Nezvanovu, Bož e kako je on ušao u deèiju dušu Netoèke Nezvanove i govorio o ž enskoj ljubavi, kako je on to mogao da zna kao pisac muškarac, mogao je, jer je bio genijalan na ramenu mu je sedelo biæe genije i šaputalo mu da mora da govori samo istinu.

Zar nije moje bilo da se u šesnaestoj godini, pobunim protiv komunistièkog voðe Tita i svih komunizama i izama kasnije, kada sam proèitala debelu knjigu Elizabete Nojman "Bila sam Staljinova i Hitlerova zatoèenica" - komunistkinja nemaèka Jevrejka sa muž em posle pakta Hitler-Staljin. Staljin predaje nju i ostale nemaèke komuniste iz sibirskih gulaga Hitleru. Završila je u Aušvicu i ostala ž iva samo jednu Elizabetinu reèenicu da kaž em iz seæanja: "Aušvic je bio SANATOrij prema Sibiru i Staljinovim logorima". Ako meni ne verujete uzmite knjigu Hane Arent "Izvori totalitarizma" koju je prevela i štampala u svojoj feministièkoj izdavaèkoj kuæi 94 Slavica Stojanoviæ, koja se još nije ni rodila, kad sam ja to znala i kao mlada pesnikinja rekla ono šta su me knjige nauèile. Pred maturu sam zbog toga bila izbaèena iz škole sa zabranom upisa na èetvrtu godinu i polaganje mature na teritoriji Hrvatske u sve škole prosvetne struke. Bila sam proglašena neprijateljem mladih generacija (to je bila škola za odgojiteljice pretškolske dece), o ž ivotu, o radosti, o ironijo da završim svoj ž ivot u zemlji Srbiji, kao ž ena u crnom kada bi to bio helenski trg pristala bih javno da igram role ž enskih likova u pež orativnoj ulozi poroka kao zavist, mrž nja, pohlepa, licemerje, laž , ostalo dopunite vi same ne mogu više toga da se setim uglavnom po helenskoj mitologiji treba da bude dvanaest crnih ž ena i ta se knjiga do mene dokotrljala napisala je mlada profesorka iz novosadskog univerziteta ne znam ime autorice i ne znam naslov knjige, uglavnom je o grèkoj mitologiji i simbolima. Eto zašto mi je ona trebala za drugi ritam i druge emocije onako kako ja pišem to znam da vas probudim iz naviknutog. Majka me kaž njavala zbog pohlepnog èitanja knjiga, tada moje samo malo pa æu da uradim ono njezino, bilo je previše .nisam stigla da uradim ili sam upropastila veliku stvar, jednu ogromnu kokošku, koja se kuvala u velikom loncu, a meni je majka naredila da lož im i pazim da se vatra ne ugasi. Ja sam sedela na sanduku za drva i gurala u zidani šporet drva koje mi je donosio brat i bratiæ iz šupe. To je bio njihov deo posla i da igraju fudbal u dvorištu.

Vatra je buktala u lož ištu, kao u onoj nesretnoj lokomotivi, koja je trebala da spasi napadnut voz od Apaèa na samoj uzbrdici, kad su se oni veæ kaèili za voz i penjali na krov u amerièkim filmovima. Iz velikog lonca se voda isparila, kokoška je ostala na suvom i pekla se i polako ugljenisala. Kuhinja je bila puna dima koji ja nisam osetila, a napolju ž arko leto kod nas su kontinentana vrela leta i hladne zime, a ja sa Tarzanom u dž ungli!!!! Ne oseæam dim oko sebe ni paklenu vruæinu už arenog šporeta sa Tarzanom sam i èitam o dž ungli.

Šta da vam kaž em kad su došle ž ene sa polja na ruèak. One su srpovima ž njele raž , gladne i umorne radovale se supi i kokoški. Mama hoæe odmah da me tuèe, baka je stišava i moli da mi oprosti i još jedna me brani, a mlada tetka mamina sestra, vrišti: "Da je moja bila bi drugèija. Ti joj sve dozvoljavaš, šta si napravila od nje?" Sad se majka vreða, ne da na svoje, ja plaèem, deèaci mi se na vratima rugaju, raduju se mojoj nesreæi. Dugo me pratila ta mrlja u porodici kuvano peèene, ugljenisane kokoške. Vatra moj neprijatelj, spalim sinovljevu kuhinju mojom nepaž njom i sada stoji kao Hirošima nagoreli zidovi, izgorele stvari i vatrogasci su dolazili iz Beograda i kasnije policija na uviðaj sve po vatrinom – p r o t o k o l u. Takvi smo mi ne popravljamo potseæaju me, muž posle deset godina lutanja po Rusiji epski zapeva po srpskom obièaju joj ustašica pali srpske kuæe "kæerka": Æale, ruske to je tvoja, a ti si kaž eš Rus?"

Takva smo mi porodica balkanska!!!!! Po protokolu ne znam kad su gorela lepa sela u Hrvatskoj pa u Bosni i na kraju na Kosovu. Kakav im je tada bio protokol? Lepa kaž e: "Ušla si u feministièku historiju, kao prva feministkinja kojoj je to uspelo da uradi." Dž abe ti to sve, kad to nije moja kuhinja veæ sinova.

Njegov sam duž nik, a on moje dugove briše.

MAJKINA PRIÈA

Ulazimo u šumu kukuruza. To je staza preèica. Okolo putem je daleko, ovako skratiti æemo put, kasnimo zaprièale se ž ene, a kod kuæe zna se grmljavina, oèev glas kaž njava, probija zidove, urla u svoj snazi Zeusovog gneva. Tako je bilo uvek moje detinjstvo. Èucnem sa dlanovima preko ušiju da ga ne èujem. (Na jednom sastanku mi se to dogodilo kod sumanutog gneva i urlanja liderke ponovila sam nesvesno tu moju odbranu. Telo se setilo, nađem se u tom èuèeæem polož aju sa prekrivenim ušima nedostojnom i smešnom za staru pesnikinju kod izlaza vrata). To je bilo moje detinjstvo zatrpano, zaboravljeno telo je pamtilo.

U kukuruzu je tama, èuju se nepoznati šumovi u toj jednoliènoj blizini stabljika koje zatvaraju pogled porastao je visok iznad glava ne vidi se nebo. Devojèica se boji šuma lišæa kukuruza, gde se vetar provlaèi zajedno sa telom, koje dodiruju oštri listovi naroèito ranjavaju lice. Ruke šire prostor kretanja tela stabljike, koje se iza njih opet sklope nema staze: "Pazi to je staza, tu ljudi prolaze." Majèin glas zabrinut, prigušen kasno je, dugo sam se zadrž ala." "Nisi, to je kukuruz, u njemu je mrak". Devojèica se zaustavlja ispred majke, rukom vraæa dve debele kukuruzno ž ute pletenice svoje kose na grudi da sakrije svoj plen knjigu sakrivenu ispod haljinice, iznesenu, "ukradenu" iz majkine kuæe, najveæe u selu, jednoj velikoj sobi u dva ormara èuvale su se knjige seoske biblioteke. U toj velikoj kuæi ž ivela je majkina porodica, devetoro braæe i tri sestre bez roditelja. Prvo je umrla mamina majka, moja baka mlada na poroðaju u bolnici, imala je trideset i tri godine. To šesnaesto roðeno dete deèaka, moja šesnaestogodišnja mama uzima u bolnici i nosi ga kod ostalih. Šesnaesto dete nije dugo ž ivelo, odnela ga je njegova mama sa sobom na nebo i sada verujem da su svi tamo. Zato i svoj kraj oèekujem sa radošæu oslobaðanja iz ove "doline suza". Kad bi sve ljudske suze skupili, nastalo bi opet slano Panonsko more i potopilo Vrèin, Avalu i Beograd. Ne suze se ne skupljaju. Marina Cvetajeva kaž e da je sastav morske vode slièan sastavu ljudske krvi, kakve to ima veze sa suzama ne znam, mora da je tako i one su slane kao more. Moja

majka mi nije isprièala prièu svoje majke, mislim da je èekala da porastem da me poštedi svog bola. Napustila me rano kad mi je bilo šesnaest godina. O mladoj baki sam saznala iz matiène crkvene knjige jednostavno sam po datumima roðenja saznala da je dva puta rodila blizance, petnaestom deèaku je kumovao kralj Aleksandar, takav je bio kraljevski zakon. Beba Aleksandar je isto rano umro mož da je i kralj uzimao decu na nebo, kakav bi to bio kralj, kad ne bi imao svoj narod pored sebe?

Jedino što sam u ž ivotu ž elela da budem zatvorena u veliku prostoriju, gde su poreðane po otvorenim nizovima knjige, samo knjige da ih uzimam, otvaram, èitam o svemu što nikad neæu da vidim no ja vidim slikovito ono što èitam, likove, gradove, pejsaž e, tako se kreæem a ne pomeram se. Volela sam stare knjige, bez korica, kojima je nedostajao poèetak. Otvarala sam knjigu u sredini odatle èitala do kraja, pa sam se vraæala na poèetak, èitala sam kod svakakve svetlosti lampe, meseca iz hodnika u mraku. Ponovo proèitala sve do kraja teško sam se rastajala od dobre knjige, volela sam one dobre knjige gde se sve završilo pobedom ljubav je našla svoju mirnu luku gde su i ribari i brodovi i mornari bili sretni. Tako sam ja divno provodila svoj papirnati ž ivot iz knjiga sam nauèila sve da razumem ovaj svet prirode što me okruž uje, ljude koje bi prvi put srela odmah bi ih prepoznavala, kao da smo oduvek bili zajedno, knjige su mi govorile da ima starih duša, koje su ž ivele i u ranijim ž ivotima, da je ljudska duša neuništiva, da smo poslati na zemlju u ponovnom raðanju, ponovili ž ivot na zemlji sa zadatkom da menjamo sebe u dobroti ljudskog srca da nauèimo da ljubimo svet, da znamo da praštamo, da delimo dobro sa drugima, da pomaž emo slabijima da bi drugi i nama mogli pomoæi, a lezbejska ljubav šta je to, zar to postoji? To je ona ista ljubav koja me naterala da podiž em deèje telo prostrto na ploèice "Lastine" èekaonice, kojeg su sve noge prošavše zaobišle da ga ne nagaze, a dete sa navuèenom trenerkom preko glave spava u polož aju fetusa. Devojèica, pomislim po dugom plavom pramenu kose koji je izašao ispod trenerke na vrh glave. Ja sam u dugaèkom redu da kupim markicu. Kupujem markicu telo na ploèicama se ne pomera, ljudi ga preskaèu, zaobilaze navikli na takve prizore na ulicama grada suvišni odbaèeni ljudi posledica rata ostavljeni svojoj sudbini. Sakupljam hrabrost u ušima mi zvoni èesto izgovoreno u mojoj grupi ž ena: "Nismo mi humanitarna organizacija, mi smo politièka. Neka idu kod Lepe. " Kod Lepe jednom izgovoreno u afektu baèeno u lice udarac: "To tvoje prokleto materinstvo", mnogo me zabolelo baèeno preko puta za stolom na našoj lezbejskoj nedelji. To se zaustavilo u srcu govori mi istinu o lezbejskoj ljubavi. Nema posebne lezbejske ljubavi. Ima samo jedna ljubav koja izvire iz nas, ka drugom biæu. Ne zavisi od naše volje. Srce se prepuni ljubavlju i teèe ka onom kome je potrebno samo malo da se prelije njegova èasa pruž ene ljubavi. Lepota poteèe u ljudsku reku osjeæanja razlièitih na skali vrednovanja, svega što je svojstvenu biæu. Duše se nalaze i nestaju jedna u drugoj, razdvajaju se, rastaju ,sve je to bolno, ali to je ž ivot u samoj svojoj promeni vremena, stanja kretanja usponi i nizbrdice kretanje je ž ivot, mirovanje je smrt. Stidim se, to jest oseæam se kriva. Tiho, da je ne uplašim govorim da ustane, da je vodim na doruèak. Telo se podiž e i gle izleti mi: "Deèak! Mislila sam devojèica." Izlazimo na sunce, autobuska stanica, putnici putuju. Kiosk. Deèak uzima šta ž eli, jede gladan je i moje oèi jedu. Nisam gladna.

Dan je divan, sunce prigrejalo, pokraj nas prolaze svakakvi ljudi negde ž ure. Na deèaku je èista odeæa. Nije dugo na ulici. Vidim, sad æu morati da ga pitam, on oèekuje da "naplatim" svoj doruèak.

Ne volim nasilje i pitanja su to, ako se ljudska duša ne otvara osmehom. Pogled mu je led. On ne zna za osmeh zahvalnosti, dobro je oni koji daju oseæaju bol zahvalnosti, što mogu tako malo da daju!!!! Ne naginjite se nad tuðim tamnim ponorima ljudske duše koje æe vas povuæi na klizavi put saž aljenja sopstvenog ponora patnje, tada nema nade da æete drugom pomoæi. Tu pogrešnu identifikaciju nazivamo ljubav, koja nas brzo odvodi na svoju suprotnost mrž nju. Samo sa njom imamo snage da se izvuèemo iz sopstvenog ponora saž aljenja, gde smo nemoæni i slabi. Mrž nja je impuls nasilja i uništenje saž aljenja drugog u sebi. Slabi se ne izvuku iz ponora samo najjaèi. To je moje iskustvo, mog detinjstva svaki put kad me pesnikinja vukla na dno ja bih prešla u stanje amputacije delova duše, kao u ž ivotinjskom svetu gušter, slepiæ ostavlja otkinut rep i spasava se ili kao sada kad ovo pišem u hibernaciju.

I L I J A

Deèak se zvao Ilija, za uvek zapamæeno po gromovniku Iliji. Takav mu je bio pogled, ubijao je mrž njom. Njegova prièa škrta samo na pitanje je odgovarao standardnom izmišljenom prièom, napustili ga roditelji otišli u svet. Ostavili ga baki, baka umire, njega u dom. "Koliko dana nisi bio u školi? U kom si razredu?" "'Tri dana. U šestom." Hoæeš li da idem ja sa tobom da ti pravdam. Odmahuje glavom :"Sam æu". "Misliš ja nisam bež ala iz škole samo ti, otkrio si Ameriku. Normalno da je u školi dosadno i glupo, nije normalno da neki bež e, a neki ostaju na èasovima, najbolje je da svi pobegnu. Nema èasova, nema kazne ne mož eš da kazniš celo odeljenje ukorom, jedinicom one najbolje odliène pa vrlo dobre i one najjadnije najgore. Bež i se samo sa poslednja dva èasa, svi u bioskop, skupljamo među sobom pare za karte, neko ode na svoju stranu, samo nitko ne ostaje u razredu da ne otkuca. Jesi razumeo? Klima glavom. "A ti?"

Ja ih vodim. Tako je nekad bilo u mojoj školi i sad ti je ista prièa. Kaž eš tuku te veliki, a vaspitaèi ništa. Ilija odmahuje glavom. To ti je: "Ti tuèeš slabije i mene su tukli i sad me tuku reèima, laž ima i mnogo boli, zato bež iš i ne vraæaš se u dom. Pogledaj onog debelog èoveka, koji ide pored one visoke ž ene, to ti je Pera mehanièar, pored njega je Cveta èistaèica zajedno rade, šta da ti prièam za svakoga koji pored nas prolazi, svako ide negde sa posla kuæi svojoj, svako je netko po onom što radi, ide Slavko pandur svi primaju platu za ono sto rade, tako æeš i ti , al' prvo u školu, bez toga ne mož eš dalje da budeš ono što su oni, da imaš ono što misliš da je važ no.

Naravno da se Ilija vratio u dom za siroèiæe u Ustanièkoj ulici nije mi rekao ime doma sama sam zakljuèila, jer sam ga retko sretala u mom autobusu. Sretali smo se za te moje putujuæe godine i prepoznavali u nekom svom zajedništvu, jednakog u smislu pripadnosti. Tako nekako nekakav preæutni savez, koji je meni mnogo znaèio, davao mi snagu kod mog neukorenjenog identiteta i samopoštovanja u mojoj otuđenosti. Nikad ne bih ž elela da kaž em, moj Ilija, mislim da on ne zna moje ime. Sigurno kaž e ona ž ena, tada i tada, tamo samo ona ž ena u kojoj je sve izgovoreno neimenovano suštinski obelež eno nepoznatim, jednom nulom, šta je veæe od te nule dve nule naravno, ne celi apsolutni broj.

Ilija se negde nalazio na mojim putevima kod Kasine, gde bi traž io samo jedan dinar, samo toliko mu je nedostajalo za picu, vidim ga pozivam ga za moj sto, gde æu da sedim i pijem pivo. Mala èaša crnog to mi je dovoljno i previše. Pozivam ga k sebi za moj sto. Koliko imaš Ilija sa dlana broji, "fali mi" Idi uzmi koju hoæeš i doði da sedneš pored mene da imam i ja nekog muškarca. ODABERE iz vitrine picu koja se dugo peèe i samo, sedi pored mene, ustaje, proverava kod ž ene iza vitrine sa picama kad æe da bude gotova vraæa se pita me nešto, kaž em nije ni važ no. Odjednom: "znaš, ja sam te slag'o, iz doma sam, imam gde da spavam i jedem. "Kakve to ima veze, znala sam po odeæi èistoj da nisi na ulici sve vreme. Što ne umeš da se smeješ i to ti je iz doma, kao bebu su te doneli. Samo me gleda deèak èovek sve razume. Pica je gotova. Vreme je dugaèko rasteglilo se između nas tih pet minuta sati, èini mi se i njemu.

Na pici ogromnoj se kotrljaju masline pa nešto crveno, pa zeleno."Hoæeš pola?"

Odrièem glavom, njegovo pola je celi Beograd, kakav Beograd celi svet deli sa mnom Ilija.

Èovek. Malo takvih poznajem. To stajanje sa ž enama u crnom na Trgu te srede i Jelena Š. bila je još ž iva, samo što je još svetlila i moje zakašnjenje i stanje sasvim nedostojno sa tolikom količinom popijenog konjaka, nas dve. Ona ostaje u sigurnosti svoje kuæe i kreveta, ja sam se našla na stajanju kod ž ena na trgu "kod konja" takva. (while an unexpected error occurred) moje prevedeno-desila se neoèekivana greška u neko vreme. Oslonjena sedim na izboèini zida između Cvete i Ilije, pruž ene ruke kao oni prosjaci, deca grada na svom svakodnevnom poslu. Tada nam nisu padali nikakvi dinari na moleæe ruke i Cvetino dugaèko profesionalno: "Udelite neki dinar za sirotinju." Moj glas kaž njenièki se pridruž uje tiho stidljivo, ali izašao je kao u crkvi u molitvi što ne znam, ponavljam

izgovorene molitve u zajedništvo nevoljnih poslanice nekom Bogu. Važ no je bilo zbog Ilije i Cvete, moja inicijacija njihovo priznanje istog ne nikakve solidarnosti veæ zajedništva.

Ilija ustaje brzo se vraæa, opet seda pored mene, sad ga veæ grlim u mislima: "Vidi izbunario i drugi mi je dž ep pun" sipa Ilija u Cvetine i moje ruke, jedemo njegove kokice. Ja se smejem, otreznila sam se sad, mogu da idem kod ž ena doèekala me radionica i "reakcije prolaznika" kao posle svakog stajanja. Cveta je bila Slavicin "sluèaj" iz samopomoæi, to jest ž enskog centra za pomoæ ž enama, koje su bile ž rtve nasilja. Hercegovka, seljanka, izbeglica koju je vetar rata doneo do Beograda tu sam je upoznala. Imam njezinu prièu.

Ostavljam je za neko drugo vreme. Prosjaèku znam po svim pravilima je svoja i autentièna ima svoju slobodu sobicu i vodu. Ne koristi je, ulica to ne traž i od nje. Bolnice traž e, zatvori, itd. Ona se tako štiti svojom prljavštinom od nasilja ulice, a mene je nauèila kako da je zagrlim takvu na ulici bez ruž ne emocije gaðenja koja je stvorena od dve svoje suprotnosti tuge i besa izmešane kod zgaðenih. Dobro je da tako upoznamo sebe lakše æemo zajedno da pozivimo. Tako proðe još neka godina u autobusu 31 stojim na srednjim vratima, ispod mene na stepenici Ilija, mladiæ pozdravlja nekog iza mene mislim ja, a on progovara, besno uvreðeno: "Šta ti je?" Ponavlja drugi put samo to i treæi put, gura me od sebe uvreðeno kako sam ga zaboravila tim škrtim reèima: "Šta ti je?" Ilija, kako si lep porast'o. Sve je na tebi novo i "najke" i odeæa nisam te prepoznala ideš u školu? "Ne, na zanat" "Kakav?" pitam "Limarski", kratko odgovara Ilija. To je divno brzopleto neumesno, infantilno "praviti æeš petlove". Otkud ta glupa reè što je izbacio moj mozak prva na ekranu i veæ kod Ilije. "Kakve petlove?" pita ljutit Ilijin glas. "Znaš one limene na odž aku koji se okreæu kad duva vetar." "Šta ti je?" Kaž e Ilija i na prvoj stanici siðe iz autobusa. Mnogo me je namuèila ta prièa, nisam znala zašto je pišem. Naravno, zbog sebe, ne zbog Ilije, pišem zbog svojih snova, govorim da takvi kao ja mogu da ž ive od njih, snovi su majka nade. Nada je buduæe, sutra ako osvane novi dan.

Vrèin 5. veljaèe 2001. god.

MOJ KOMPJUTER ARNI

...iz svemira letecih svemirskih brodova sojuza ili apola vidi se prekrasna plava planeta zemlja sa arterijama najvecih reka na zemlji i sarenoliki oboje ni pacvorci drzava omede ni granicama pustinjama sumama okeanima i morima zemlja mi zemljani ljudska bica razlicite boje koze obojeni zavisi od kontinenta i klime hladniji sever bela rasa tamo gde je mnogo sunca koza je najtamnija ulasteni sjajni abonos crnih ljudi afrike mesanjem rasa nastaju nijanse boje koze od severa bele zuckaste cokoladaste na kraju skale crni abonos vide li se zene iz svemira ne znam postoje li u kisnim sumama amazonije ili sahari lepotice tuarezanke svetlije boje koze sa zelenim ocima naroda nepoznatog porekla kao baski u spaniji secam se idoje baskijske male prijateljice iz skwosa san sebastiana nosim njenu darovanu maramu palestinku plesacice nebrusenog crnog ahata zemlje baskijske ester glumice iz barselone sefardskog crnog bisera skoljke tihog okeana zenino ponistavanje kao bica nize vrednosti sa manjom tezinom mozga manjom inteligencijom zenina otkrica u nauci zanemarljiv a u politici carstvu nasilja ekvilibristki madionicara u cirkusu joj je odreden trapez salto mortale kad ti se ledi krv da li ce je uspeti u delicu sekunde zgrabiti misicava muska ruka partnera na trapezu bez zastitne mreze strava ili njena druga uloga prekrasnog mladog telau guranog u okovan sanduk iz koje viri zenska glava sa padajucim slapom vilinske plave kose moze i crne sve do dasaka na koje treba svaki cas da se razlije nevina devojacka krv kada on mag carobnjak u cilindru i fraku sa belim rukavicama testeri pili po mom zenskom srcu komada bespomocno zensko telo sve od neznog izlozenog vrata pa vrhova otkrivenih nogu sve pred nasim ocima avaj zenska sudbino jao zensko sto si se rodilo nisam videla predstavu gde bi bile obrnute uloge ona u fraku madionicarka sa testerom u ruci a on zakovan bespomocan prepusten testeri i komadanju tela navodne znakove ne stavljene na primer nevina i dalje tokom ne tokom pisanija mog ostavljam dozvoljavam citacicu sam da ih nezno polozi po svojoj volji gde zeli na reci koje ce smisleno dati stvarnost kolike nepravde moramo mi kao od postanka druge da ispravljamo koliko pametnih zenskih glava kratkih i dugackih kosa cemo poloziti na zrtveniku nauke jureci

misao musku strelu koja nas vecno odvodi na stramputicu nistavila da se stalno vracamo na neki novi pocetak da ono sto protice tece tece i za nas zaustavlja se negde pri kraju sve mora da ima svoj kraj kao i pocetak za musku misao to ne vazi heraklit nitko jos dvaput nije stupio u jednu te istu reku za moju zensku misao bi bilo ako krenemo iz pocetka onda dodimo do tog kraja na kojeg mozemo da racunamo kao konstantno mesto nepromenljivosti knjeginja i knez u majcici zemlji jedini put za veke vekova spavaju mirno jedno pored drugog za svagda ne uznemirujuci jedan drugog u arheologiji je prvi put pronaden zenski skelet sahranjen pored muskog u centru naselja pocetkom gvozdenog doba otud lady margaret gvozdena ne zbog foklanda i nekakvog rata nonsens rat jaka stvar samo za historiju muska rabota to je bio uvazen knez sa svojom zenom inace su se dotle moj gender sav bez obzira na status zene sahranjivali izvan groblja taj podatak saznat na predavanju mlade naucnice s na zenskim studijama jedna malenkost o ljudskom bicu da se rada od boga sa slobodnom voljom samo to da zena voli zenu i odabira je kao partnerku u zivotu u zajednickoj egzistenciji je nemoguce neprirodno bolesno zeni je dozvoljeno da zivi za saksijom mackom pticom ili psom ili predmetom kojeg voli ali ako pitate zasto oni ce da vam kazu da je to prljavo bolesno mogu ako su u bolnici ludnici zatvoru na pustom ostrvu posle brodoloma pustam svoju krilatu mastu za mesta gde bi te zene `leprozne inficirane ljubavlju mogle da zive u mojoj pesnickoj dusi cvetaju kao retke orhideje mala digresija zato sto mi do sada nitko nije podario to skupoceno cvece nisam ga ni pozelela da sebi kupim sve sto je meni najdragocenije je u meni sakriveno mojom tajnom nedodirljive dragocenosti ta ceznja za bicem zenom prijateljicom mi daje sada te reci moje istine o ljubavi kako govorim to je samo smisao bica bice zena je nosilac smislenog moj jezik vas pita zasto je to tako kod mene to sto postoji zasto je moj put i smisao odreden ka zeni moje uloge u poretku stvari su besprekorne obrazac validnosti zenskog bica u drustvu supruga majka baka prabaka u bioloskoj liniji to sve sam ja ni bolja ni gora od meni slicnih da ali da nema tog ali ja sam bila i jesam zena koja voli zene zovu nas lezbejke zena sam sa punim integritetom sta mu to znaci ako imam visak ljubavi te energije dobrog ili upotrebiti cu jos jacu rec zudnju koja je u ovom slucaju samo pokretac dobra ili ljubavi ka bicu jer je to osecanje u meni vredonosnije jace od racionalnog mozga da li sam ja slobodna ako je cinjenica da je zenski mozak manji po tezini laksi od muskog moja inteligencija homo sapiensa rodna zenska za toliko grama umanjena evolutivnim procesom nacina zivota rodnom ulogom majka radja i podize unutra pecini ili kuci decu muskarac je napolju u lovu ili na poslu donosi plen sada novac davno zivotinju hranu on lovi u grupi zenama su ostavljena deca kuca pecine ognjiste vatra i raslinje biljke prvo divlje i samonikle kasnije ih one kultivisu sade rasaduju i stvaraju zalihe hrane za periode kada nestane meso biljka ima i koren da bi se on izvadio zene su se dosetile i prva primitivna oruda u zeninoj ruci ostar kamen ili drvo joj je pomoglo da iskopa koren biljke ili da usitni zemlju da presadi biljku blizu stanista dakle zena je izmisljala alatke sama kako da si pomogne na zemlji drugo joj nije preostalo od podele poslova njoj svet biljaka njemu svet kretanja i oruzje kao lovac koje je kasnije upotrebljavao protiv svoje vrste za otimanje plena ili u krajnjem slucaju kanibalizam za opstanak zivota ili pojesti srce mrtvog protivnika za hrabrost tako je i lukavi sirakuzanin veliki matematicar i izumitelj oruzja arhimed koji je umro 212-te god. pre hrista ukrao od zena princip poluge tako zene vade korenje iz zemlje i shvatio i dreknuo tacka oslonca i dovoljno dugacka poluga pomera ogromnu masu zene cute i dalje vade korenje ni pet para ne daju sta oni lupetaju eto sta se dogada imaju vremena da izmisljaju naseg ukradenog vremena kad ih mi hranimo i timarimo tako da najbolje zene slepe od majcinstva bastarde vide kao krilate konjice grbonjice dajte mi oslonac i pomericu svet govorio je davno dokon i lukav arhimed ta maxima je do danas sve je grdna nepravda nije pravedno prema zeni kao prvoj da vas ne podsetim na to i na arhimedovu kradu a rec p r a v e d n o s t i da vam ukazem na to da je potpuno nestala i izbrisana iz diskursa svoje eticke vrednosti smisla govora i pisane reci niti se cuje a jos manje upotrebljava u drustvenom kontekstu svakodnevnice ukinuta nasiljem moci jaceg ukinula je drzava zbog ratova i pljacke reci iznutra fuko kaze od kud je taj izleteo iznutra arheologija duha pokazite mi reci koje vec netko nije izgovorio diskurs nepotrebno zar moram stalno da se pravdam branim ne mogu da budem stado ne priznajem autoritete nametnute merilima vrednosti ovog ili onog vremena samo duha bez obzira na pol rasu

klasu itd. p i s e m brisem imam ideja vise nego dlaka na glavi f e m i n i z a m b e z o s e c a nj a o s t a ju s a m o pitanja i mrznja k a o p r i n c i p h a r m o n i z a c i j e v a s e lj e nj e fuko otkud sad taj prokleta edukacija od studenata fuko da ta rec iznutra jeste diskurs pisanja koja rec tkanje kakvo tkanje tko tka zena ja tkam recima pismo o n ne tka on pise diskurs i z m i s lj a reci kakva idiotska rec diskurs t k a nj a se ne moze opisati to je status stanja diskurs je homogen poredak svojom osobenoscu je mnogostruk fuko diskurs je poredak i status bica permanentno menjanje mart pravoslavna zvona zvone nagovestavaju vaskrsnuce hristovo zbog greha bog istera iz raja adama i evu u dolinu suza bog pokazao kroz vekove nepravedan i surov ka drugom stvorenom mom rodu okrivivsi pramajku evu da mu je ona otkinula najlepsu jabuku sa zabranjenog drveta i ponudila kao prvom jedinom voljenom adamu da proba a onda bi i ona probala ako je on ne bi celu prozdrljivo pojeo cini mi se da jeste pojeo sam celu rec je bila samo o toj jednoj jabuci koju mu je eva ponudila na nagovor zmije zlo ipak je bila jedna jabuka jer se njezin deo zaglavio u grlu nesrecnog adama obelezio ga sa tom izbocinom adamova jabucica o pesnicima vremenu razlicitim vrednovanjima slavici ohridskoj za izgovoreno davno nedopustivo je na zivom tkivu necijeg govora crvenom olovkom cenzora vrsiti nasilnu amputaciju bez dozvole spisateljice ruzno je to sto radis sluzis se velikim pesnikom rec je bila o pevanju osamdeset prvo odlomak ezre paunda velikog pesnika kojeg ja mala pesnikinja vaskrsavam njegov glas stihove koji mi otvaraju dveri ne vrata riznice lepote ljudskog duha stvaraoca pesnika davno umrlog to je vazno za moju svrhu uznemiravanje i tako to zastita mrtvog pesnika u svojoj poruci od mene jos za sad zive i tada kada se ruzno to dogodilo ovde u necinjenju je greh i u snebivljivosti koja zastajkuje tako on meni tako on svima zivima govori sada i na vjeke vjekova amen baci zabu u kamen decja brojalica imate li drugo lepse izbrisite i stavite po mateju jevandelje 32 pokajte se jer se priblizilo carstvo nebesko ko prezivi doziveti ce samo dok se to dogodi da ja vidim sve neprijatelje kojima sam pruzala i drugi obraz sa prastanjem hriscanskim oprastam vam jer ne znate sta cinite i mojim sesnaestogodisnjim zapamcenim po niceu ljubite svoje neprijatelje kao da su vam prijatelji a prijatelje kao da su vasi neprijatelji vecno u meni urezano dok me sluzi to ko sam kao bice i od kuda sam kao bice ruzne reci mi govorili ali ne u igri ne u pesmi izgovarali bili su to udarci ranjavanja ubijaju sa zadovoljstvom jer kod njih nikad nije slavuj zapevao pod tvojim prozorom voleli me neki put ne mogu da kazem pokusali da budu pravedni to je bilo jako tesko u kakofoniji kolektivnog horskog raznoglasla zamislite svako je imao drugaciji glas i misli drugacije u svojoj glavi a morali smo svi pevati unisono jednoglasno kolektivno horski to nam je islo sve smo bile zene cela oktava od 80 godinica do 20 leta te poslednje su odsustvovale cesto na putovanjima po belom svetu nas su zastupale na vaznim plenarnim sednicama i hotelima izvinite svaki renomirani hotel tamo ima standard nije isto ako ja odem i vidi se na meni da mi je dusa u nosu mogu da umrem mora i to da se jednom dogodi svakom nesto zbog godina nesto od samog zivljenja i onda ne daj boze za taj hotel svakakve neprijatnosti te policija te istrage da nije bila kakva gadna zarazna bolest te onda ne nadu nikakve novce mozda par dinara za autobuse do vrcina ni zlatnog nakita samo oko vrata sekirce sa dve ostrice labris visi na kozici mogu posumnjati teroristkinja to je sad u fazonu kakva balkanska dinarska po cvijicu po meni podravsko panonska picekinja picek picok pile pecenim pilicima smo turke pobedili u opsednutom iscrpljenom gradu sigetu gradu sada je ostalo selo sigetec pored drave gde imam zive sestre i mrtve u grobovima i petricu kerempuha je krleza tamo sreo a ne u zagorju zagorje nam je tako daleko negde u brdima kako to samo petrica kerempuh se setio da kaze nikad nije bilo da nekako ne bude dalje ne znam to zna rankec galebic sa mora koji mi se samo dva puta javio iz beogradskog golubarnika telefonom kako drukce najbolja veza grcko italijanska srpska posta koja je funkcionirala danju i nocu do belog usijanja kad nas je nato bombardovao rankec i ja on iz beogradskog golubarnika ja iz podnozja avale vicemo nasima tamo daleko preko telefona da li cujete sta nam nato radi moji odgovaraju cujemo cujemo dok su kninde bombardirale zagreb vi se niste culi sad vidite kako je rankecu su mozda njegovi sa mora reklisvaka ptica svome jatu leti ca ce galeb medu gavranima tesko onom koji brata nema ni sestrice mile s velebita jos malo da rankeca podsetim na tila oejspigela i baruna minhauzena i evropu til i njegovo nirbesko jaje je cisti biznis a barun minhauzen poznato mirotvorci koji nam tako lepo uvaljuju

novi svetski poredak a mi si oci vadimo tako slepi knjige ne citamo za kerempuha ne znamo gde jos za rankecovog baruna ratkajada znate mile feministkinje da je zagorka bila europska feministkinja koja se setala po carskom beckom dvoru za ono vreme hazburga otkrivala sve tajne bez sengenske vize za kojom vasa mala nezna srca potajno zude vi ste i majcine prodale skute santa marija dela salute gde sam sad u zensko pismu u sopstvenim govnima to posljednje nema jedem jedanput na dan corbu od kopriva dodaci lekovitih trava maslacak hajducicu divlji luk divlje zelje srcanik duguljasta bokvica muska trputec razmuceno jaje ili dva koliko imam ne skodi na kraju dodam jogurt ili pavlaku po mogucstvu moje potrosacke korpe preporucujem ipak pavlaku kvalitetnije je taj lekoviti obrok jedanput moze da se jede vise puta na dan ako se kuva u velikom loncu to radim ali ne stignem od ovog mog somnabulnog zenskog pisanija kava ujutro pola litre i cigarete savijam iz pravog duvana sa zelenjaka stopovo jedino me zaustavlja z v e z d i c e na nebu nekada su sjale moji podravci moji brojgeli pobedise turke kod sigeta selo sigetac kerempuhovim lukavstvom gadaju ih iz dugih praznih topovskih cevi kad je nestalo municije pecenim pilicima t o su od mene dobili pet zvezdica na njih pucali iz dugih praznih cevi topova pecene pilice turci su shvatili da je njihova opsada uzaludna takvi bogati mogu da izdrze mesecima njima se zurilo u carski bec napustise opsadu nama ostade nadimak picoki i ponosni petlovi na podravkinim kesicama juha i drugih proizvodima sada nam uskracenih generalicevi petlovi na mojim ulaznim vratima jedan takav oljusten vremenom mojom rukom nacrtan ponosni petlovi su svi zavrsavali u zenskim loncima a ne vise sto bi trebalo u luvru tamo visi muska obmana iluzija zagonetni osmeh mona liza sta je tu zagonetno pitam ja vas blasfemija muska koliko puta vidim na dan beogradske zene sa tim zakacenim osmehom zagonetnim normalno zagonetankad ga uvece ne mogu skinuti tako nasmejane nocu se bude u jutro i krecu u javni saobracaj sa grcom zagonetnog osmeha lepse od mona lize nasi ih takve ne kace po muzejima vec ih teraju u picku materinuako je zagonetni osmeh grc bolest onda nam nema spasa smejati cemo se do smrti lekova nema dok druga slobodana ne isporuce u taj den hag humetnost bedna iluzija coveka mona liza moze hlebinski petao ne moze da visi u luvru koliko je proklet i kaznjen onaj koji izgovara eureka kad sutra ni pepeo nije ni prasina sa dlanova odnesena vodom nista u nicem sujeta i moc lav rice kad zarije zube u grlo nezne antilope poziva svoje na krvavi plen gde jos treperi zivot da je samo to znao drug slobodan napunio bi bele dvore pecenim pilicima a ne arsenalom ubojitog bojevog oruzja kratkih i dugih cevi i kragujevca kama imamo paviljon za dekontaminaciju od svega tamo izlozenog ostalo mi je zakopano u meni jedino vredonosno bol i krivica male oronule starice sa tetoviranim plavim brojem ausvica imala je tada 18 godina kada su je tako pedantno obelezili ostala je ziva vratila se u zemlju zavrsila akademiju umetnica vajarka slikarka pesnikinja supruga vida jocic imala je svoj put slave i nagrade kao avnojeva nasa i mnogo drugih izlaganih po prestolnicama evrope norveski pesnik ne znam mu ime divio joj se u svojim pesmama mora da je bila tada mnogo sretna sada je gledam kako stoji u prostoriji gde ima nekih stolica stolica sa sedecim ljudima u razgovoru na prolazu gde se kuva kava i iznose flase sa picem i nekakav sto odmah levo do ulaza gde paradira telefon mozda i kompjuter to je ofis gde ponekad sedi rukopolozena rukovoditeljica zena ubojitih reci zato to tako strasno zvuci zavod za dekontaminaciju moglo je da bude zavod za deratizaciju potpuno bi odgovarao vremenu i nameni ukljucujuci i mene ja sam abonoment tog prostora ako nista ovde je najeftinije pivo u gradu i tri prekrasna drveta sa ogromnim krosnjama sa masivnim kolektivnim stolovima koji ce odoleti nasem vremenu crna praznina poluotvorenih vratiju poziva unutra na zatvorenoj polovini vratiju zalepljeno vida jocica p e l javim se prijateljicama koje sede za stolom zustro raspravljaju jedna mi vice udi mi smo bile ulazim u taj poznati betonski sarkofag u tami o n i u redovima bronzani svi identicni isti munkova bica ovde bez ustiju krikada li bi saznali za munka da nije pokazao krik nikada ovde je umetnica vida jocic iskoraknula dalje od munka izbrisala usta sa krikom polozila covekovu savijenu ruku u laktu na mesto gde nam anatomski lezi organ srca covecijeg a bronzani ljudi svi bez ustiju i lica samo ruka tako polozena govori govorom srca ljubavlju to je a p e l ljubavi samo oni tako strasni bronzani vracaju me napolje medu ljude gde je ta zena idi unutra pa je nadi nek ti netko pokaze glas zene za stolom drugi glas sa istog stola bila je u ausvicu prvi glas vrlo vazno bili su milioni pa nista vec sam krenula pitam mogu

li da je pozovem za nas sto prvi glas radi sta znas idem da se poklonim kako ja nista da pridem oltaru kako cu smeti i gde da nadem sebi te reci molitve u zavodu za dekontaminaciju ridi bajaco za to smo stvoreni udem hrabro bronzana starica stoji spustenim rukama drzi plavi plasticni rupicasti ceger sa dna proviruju papiri i tamna boja starog kaputa gde ga ona tako odsutna prislanja pokusam da je oslobodim cegera i pitam je da li hoce sesti napolju pletena fotelja je slobodna moja jaka nemilosrdna ruka je vodi na tu ispaznjenu fotelju ne sta joj svo vreme govorim to nema veze predstavljam sebe kao pesnikinju moja ruka ju pokrenula a ne glas nju je ona prepoznala pijemo sok i caskamo sve slobodnije prica mi o svojoj osamljenosti od kako je on umro najteze joj je sa psima to su njegovi psi mora da ih hrani a sve je to tako tesko sada za hranu otvara ceger i predaje mi unutrasnjost papire ceo svoj zivot od prve izlozbe godina grad zemlja crtezi skulptura i pesma mladog prijatelja norvezanina na srpskom mladoj umetnici vidi jocic sada kuca na zvezdari volgina ulica broj sam zaboravila lako bi je pronasla da se kukavicki nisam bojala sebe nije mi bila cista dusa kontaminirana bez nade predala mi je sve svoje blago sto je nosila u cegeru mozda je to bila zguzvana papirna maramica belelo se imala sam moje knjige ljubicastu i zelenu izvadila sam ih iz ranca i polozila u njene ruke ni jedne dostojnije i lepse nisu ih drzale obradovala se ko dete daru nocas cu da ih citam ne mogu spavati dodite sutra biti cu tu dosla sam drugi dan vida je bila unutra sedela je za nasim stolom kad me je videla na vratima pokusala je da ustane ne kazem ja preko puta vas cu na svoje staro mesto bila sam uzbudena i moje izdajnicko lice osuto crvenilom stid i krivica zajedno valjda ce me smrtno bledilo osloboditi toga i vratiti dostojanstvo bledih ako je i ona pravedna otuda to sve bol vida uzima moju ruku i celiva je u meni uzas sve se cita na mom licu ja nedostojna mozda ausvic kapo kora suvog hleba mrvica zar nismo nisci duhom isti procitala sam nocas obe ti si velika pesnikinja plakala sam gledam u prljave daske poda ja nikakva ona velicanstvena bronzana zena spomen g r o b lj a n c e to je bilo davno krenem vise kuce da se prosetam privuklo me sunce rasprsilo se u neke zrake sjaji ko plamen nema dima staklo na kucici sa zavesicama u kucici luster struje nema ja sam na malom grobljancetu tako se zove ima veliko daleko sto stolice vitrina soljice casice sljivovica domaca kafa tepih i majusne devojacke papucice nezno polozeni cesljevi i pribor za toaletu devojacki i gondola iz venecije za haronov prevoz mrtvih kameni spomenik sa slikama prekrasne mlade devojke gimnazijalke surov beograd joj uzme zivot kazu zbog ljubavi ne zbog ne ljubavi ona devicanski lezi sahranjena faraonski faraone nisu ljubili svestenici zato su im prinosili skupocene zrtve mrtvi se ne bune pohranjeni u svojim prasnjavim knjigama jos vruc moj tekst izvlacim iz ranca na ulici jug bogdanovoj izlazecoj aidi iz novog pazara iz prostora zene u crnom na ruke transparentnost uzmi nece da mi stampaju nije za nasu knjigu procitaj mozda ce ti zatrebati aida je imala tada radionicu na sesiji gradanskih inicijativa etniciteti i razlike na zavrsetku plenarnoj izgovoreno njenom senzibilnoscu i recima zivog aidinim glasom velikog pesnika ezre paunda glas ciji je svet moj ili njin ili niciji nije kome pisano svakom knjige knjige nisu stvorene da bi se u njih verovalo one su napisane drugom njegovom sudu ispitivanju jos o pesnicima o vremenu osamljenosti i ljubavi je rec napabirceno iz tudih mudrih knjiga sapuce dibuk zao duh tko hrani ptice nebeske ribe u vodi porodi na zemlji coveka u zenskom pismu thorough engleska varijanta za one koji ne znaju engleski ukljucujuci autoricu na nasem jeziku prevedeno znaci potpun savrsen odnosi se na musko bice iste vrednosti u zenskom pismu samo thorough moze da bude partner i saveznik mojoj napacenoj zenskoj dusi da ovo moje pisanije uspem da privedem kraju moje klupce koje se odmotava je suvise zamrseno svakakvim sumnjama u poredku stvari ili povezanosti ljudske misli u filozofskom smislu sve mi se izmice u svakodnevnoj aktivnosti zenskom poslu nikad kraja 157 poslanica po lepi odaslata razaslata nevidljivom zenskom mrezom po zemnom saru sada vec kanonizirana u naucnom radu zm ka feministickoj jurisprudenciji procitati br11/12 zenske studije originalni naucni rad zorice mrsevic stranica 307341 anno 2000 k r a j vrcin 5 aprila 2001 god